

Kokemukset lapsiperheiden köyhyydestä

Laadullinen tutkimus internetin keskustelupalstalla

Mia Kirjalainen

Opinnäytetyö, AMK

Kesäkuu 2023

Sosionomin tutkinto-ohjelma

Kirjalainen Mia

Kokemukset lapsiperheiden köyhyydestä. Laadullinen tutkimus internetin keskustelupalstalla.

Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Kesäkuu 2023, 42 sivua

Sosionomin tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö AMK.

Julkaisun kieli: suomi

Julkaisulupa avoimessa verkossa: kyllä

Tiivistelmä

Lapsiperheiden köyhyys on puhututtanut yhteiskunnassamme jo viime vuosikymmeninä, mutta aihe on tällä hetkellä erityisen ajankohtainen. Covid19-pandemian taltuttua maailmantilanne on jälleen kriisiytynyt ja aiheuttanut taloudellisia vaikeuksia monelle taloudelle, suistaen myös monia uusia lapsiperheitä köyhyyteen. Lapsiperheiden köyhyyteen on syytä kiinnittää huomiota etenkin köyhyyden periytyvyyden sekä lapsen elämässä jopa aikuisuuteen asti heijastuvien seurauksien vuoksi.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuoda esiin lapsiperheiden köyhyykokemuksia, ja lisätä ymmärrystä ilmiöön liittyen. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jonka aineisto kerättiin Vauva.fi-keskustelufoorumilta ajalla 01/2022–03/2023 käydyistä keskusteluketjuista. Aineiston muodosti 101 kommenttia, jotka kerättiin 19 eri keskusteluketjusta. Aineiston analyysi toteutettiin laadullisen sisällönanalyysin keinoin.

Sisällönanalyysin tuloksena havaittiin köyhien lapsiperheiden esittäneen monenlaisia kokemuksia, jotka jakautuivat viiteen pääluokkaan. Näitä olivat arjen konkreettiset tarpeet, materia ja elämykset, sosiaaliset suhteet ja yhteiskunta, erilaiset elämäntilanteet sekä suhde köyhyyteen. Tuloksista ilmeni, että lapsiperheiden kokemukset köyhyydestä syntyvät vahvasti vuorovaikutuksessa ympäröivään sosiaaliseen ympäristöön ja yhteiskuntaan. Tietyt elämäntilanteet, kuten yksinhuoltajuus, näyttivät liittyvän köyhyyden kokemiseen. Köyhät vanhemmat kokivat voimattomuuden tunteita ja huolia lasten elämästä. Tulosten perusteella havaittiin monia samankaltaisuuksia aiemman tutkimustiedon kanssa.

Opinnäytetyössä havaittiin lapsiperheiden köyhyyden kokemuksen olevan vaihtelevaa ja liitoksissa moniin asioihin. Tuloksista on kuitenkin mahdollista havaita tiettyjä haasteellisia elämäntilanteita ja arjen kohtia, joiden tukemiseen sosiaalialan ammattilaisten pitäisi pyrkiä vastaamaan.

Avainsanat (asiasanat)

lapsiperheet, köyhyys, kokemukset

Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)

-

Kirjalainen, Mia

Experiences of poverty among families with children. Qualitative study on an internet forum.

Jyväskylä: JAMK University of Applied Sciences, June 2023, 42 pages

Degree Programme in Social services. Bachelor's thesis.

Permission for open access publication: Yes

Language of publication: Finnish

Abstract

Poverty of families with children has been a topic of discussion in our society for the past few decades, but it is particularly relevant at the moment. After the Covid-19 pandemic, the global situation has once again tensed, causing economic difficulties for many households, including many new families who have fallen into poverty. Child poverty should be given attention, especially due to the intergenerational nature of poverty and the consequences that can extend into adulthood.

The aim of this thesis was to highlight the experiences of families and increase understanding of the phenomenon. The study was conducted as a qualitative research, with data collected from discussions on the Vauva.fi forum from January 2022 to March 2023. The data consisted of 101 comments from 19 different discussion threads, and the analysis was conducted using qualitative content analysis.

The content analysis revealed that low-income families shared experiences on various issues, which were divided into five main categories: concrete needs of daily life, consumer goods and spare time, social relationships and society, different life situations, and the relationship to poverty. The results showed that the experiences of families are strongly influenced by the surrounding society. Certain life situations, such as single parenthood, were found to be related to experiencing poverty. Poor parents felt helplessness and concerns about their children's lives. The results showed many similarities with previous research findings.

The thesis found that the experience of poverty of families varies and is linked to many factors. However, the results also suggest certain life situations and everyday challenges, that social services should aim to support.

Keywords/tags (subjects)

families with children, poverty, experiences

Miscellaneous (Confidential information)

-

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Köyhyys yhteiskunnassamme	4
2.1	Köyhyden absoluuttisuus ja suhteellisuus	4
2.2	Suhteellisen köyhyden mittaaminen	6
2.3	Subjektiiiset köyhyyskokemukset.....	8
3	Lapsiperheen köyhyys	10
3.1	Lapsiperheköyhyys ilmiönä	10
3.2	Lasten ja vanhempien köyhyyskokemukset	12
4	Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimustehtävät	14
5	Toteutus	15
5.1	Keskustelupalsta tutkimuslähteenä	15
5.2	Menetelmät.....	15
5.3	Aineiston keruu ja kuvaus	16
5.4	Aineiston analyysi.....	19
6	Tulokset	22
6.1	Kokemukset arjen konkreettisista tarpeista	22
6.2	Kokemukset materiasta ja elämyksistä	23
6.3	Kokemukset sosiaalisista suhteista ja yhteiskunnasta	25
6.4	Kokemukset erilaisista elämäntilanteista	26
6.5	Kokemukset lapsen ja vanhemman suhteesta köyhyyteen.....	27
7	Pohdinta	29
7.1	Keskeiset tulokset.....	29
7.2	Eettisyys ja luotettavuus.....	32
7.3	Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet.....	35
	Lähteet	37
	Liitteet	42
	Liite 1. Linkit valittujen kommenttien ketjuihin.....	42
	Kuviot	
	Kuvio 1. Aineistonkeruun kulku	19
	Kuvio 2. Esimerkki alkuperäisilmaisun pelkistämisestä	20
	Kuvio 3. Esimerkki ala- ja yläluokkien muodostumisesta	20
	Kuvio 4. Köyhyyskokemus lapsiperheessä	29

Taulukot

Taulukko 1. Kommenttien sisäänotto- ja poissulkukriteerit	18
Taulukko 2. Ylä- ja pääluokat.....	21

1 Johdanto

Toimeentulovaikeudet ovat erityisen ajankohtainen aihe monessa taloudessa juuri tällä hetkellä. COVID19-pandemia oli suurin akuutti, maailmanlaajuinen kriisi sitten toisen maailmansodan. Taloudellisesti pandemia aiheutti monille perheille epävarmaa elämää lomautusten, irtisanomisten, sekä yrittäjätulon laskun tai jopa loppumisen kautta. Nuorten työpaikkojen saanti vaikeutui ja ansaintamahdollisuudet vähenivät. Perheiden taloudelliset vaikeudet ovat heijastuneet myös lapsiin, jotka ovat kantaneet huolta toimeentulosta. (Lapset, nuoret ja koronakriisi 2021, 15, 17 & 101.) Pahimman pandemia-ajan jälkeen maailmantilanne kriisiytyi jälleen, ja Venäjän Ukrainaan kohdistamat sotatoimet ovat heikentäneet maailmantaloutta ja aiheuttaneet hintojen nousua, vaikuttaen negatiivisesti lasten ja perheiden hyvinvointiin (Lapsen ääni 2022, 5). Monessa taloudessa lasketaan, kuinka pärjätään nousevien hintojen kanssa – toisille on jo selvää, ettei laskuista pysty selviämään, jos hinnannousua ei saada kuriin. Hintojen nousu on tiputtanut arviolta 16 000 uutta lapsiperhettä köyhyysrajan alle (Hiilamo, Räsänen, Korpela, Mukkila, Mäkinen & Ristikari 2022). Pelastakaa lapset- tukijärjestön ja SOS- lapsikylän mukaan perheiden tukihakemusten määrä on kasvanut selvästi. 7–15-vuotiaille suunnatussa lasten chatissa lapset ovat kyselleet, miten perhe pärjää hintojen noustessa. (Hintojen nousu pakottaa lapsiperheitä hakemaan tukea arkeensa: "Lapset huolehtivat, että mitenköhän perhe pärjää" 2022.) Moni, joka on ennen voinut elää taloudellisesti suhteellisen huolettomasti, on saattanut nyt kohdata uusia vaikeuksia – ja huolestunut ilmapiiri on levinnyt myös lapsiin.

Lapsiperheiden köyhyydestä on keskusteltu tiiviisti yhteiskunnallisella tasolla viime vuosikymmenten aikana (Salmi, Närvi & Lammi-Taskula 2016, 13). Lapsiperheiden köyhyyttä on tärkeää tarkastella siihen liittyvien ilmiöiden takia. Lapsuuden aikana koetulla köyhyydellä on monenlaisia vaikutuksia ihmisen elämään jo lapsena, sekä myöhemmin elämässä (Kallio & Hakovirta 2020, 8).

Toimeentulo-ongelmat kuormittavat perheiden elämää, ja heikentävät vanhemmuutta ja lasten hyvinvointia. Näitä ongelmia kokevissa perheissä vanhemmat ovat psyykkisesti kuormittuneempia, huolestuneempia jaksamisestaan sekä useammin esimerkiksi pelkäävät menettävänsä malttinsa lapsen kanssa. Nämä vanhemmat kokevat myös useammin huolta lapsistaan monella osa-alueella; lapsen oppimisesta, terveydestä, sekä sosiaalisista suhteista. Toimeentulo-ongelmat voivat myös periytyä ja lisäävät lasten ja nuorten riskiä syrjäytymiseen. Jokainen syrjäytyvä lapsi ja nuori aiheuttaa yhteiskunnalle miljoonakustannukset. Lapsiperheiden toimeentulon tukeminen on siis

kannattavaa myös yhteiskunnallisella tasolla. (Salmi, Karvonen, Närvi & Lammi-Taskula 2016, 68–69.)

Moni sosiaalialan ammattilainen työskentelee päivittäin köyhyyden ja siihen liittyvien ilmiöiden parissa. Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda esille, millaisia ovat lapsiperheiden arkipäiväiset köyhyyskokemukset nykyajan Suomessa. Työssä köyhyyttä lähestytään ihmisten subjektiivisten kokemusten kautta. Opinnäytetyössä tutkimuskysymyksenä toimii; *Millaisia kokemuksia lapsiperheiden köyhyydestä keskustelupalstalla esitetään?*

Ensimmäisenä opinnäytetyössä esitellään suhteellisen köyhyyden, subjektiivisen köyhyyskokemuksen sekä lapsiperheiden köyhyyden teoreettista viitekehystä. Tietoperustan tiedonhaku toteutettiin ajalla elokuu 2022–huhtikuu 2023. Tieteellisiä tutkimusartikkeleita haettiin tietokannoista Janet Finna, Google Scholar ja ProQuest, julkaisuista aikaväliltä 2011–2022, hakulausekkeilla ”suhteellinen köyhyys”, ”absoluuttinen köyhyys”, ”pienituloisuus”, ”lapsiperheköyhyys”, ”lapsiköyhyys”, ”subjective poverty” ja ”child poverty AND social exclusion”. Tämän lisäksi hyödynnettiin myös muunlaisia verkkoaineistoja sekä kirjastopalveluita. Lähteitä löydettiin runsaasti lisää myös löydettyjen aineistojen lähdeluetteloista.

2 Köyhyys yhteiskunnassamme

2.1 Köyhyyden absoluuttisuus ja suhteellisuus

Kehittyvien maiden köyhyyttä määriteltessä puhutaan absoluuttisesta köyhyysmääritelmästä, jonka mukaan köyhyysraja kulkee tietyssä tulominimissä, jolla hädin tuskin pystytään turvaamaan ihmisen fyysiset tarpeet. YK ja Maailmanpankki ovat Afrikan köyhyyttä tutkiessa määritelleet absoluuttisen köyhyyden tulominimiksi yhden tai kaksi dollaria päivässä. (Kangas & Ritakallio 2008, 3.) Absoluuttinen köyhyys ilmenee nälkänä ja aliravitsemuksena, sairauksina, koulutuksen puutteena, asunnottomuutena ja turvattomina elinympäristöinä (Report of the World Summit for Social Development 1995, 38). Absoluuttista köyhyyttä ei nähdä Suomessa esiintyvän, koska yhteiskuntamme turvaa kansalaisille vähimmäisturvan (Isola & Suominen 2016, 26). Teollistuneissa maissa köyhyyden sijaan käsitetään tavallisesti suhteellisen köyhyydenä. Suhteellinen köyhyys tarkoittaa, ettei ihminen pysty saavuttamaan yhteiskunnassa odotettua ja yleisesti hyväksyttyä vähimmäistä elinta-

soa. Tähän syynä on taloudellinen puute, kuten matalat tulot. Yleisesti tutkimuksessa on ollut valalla näkemys, että tällaisessa suhteellisessa köyhyydessä taloudellisten resurssien puute rajoittaa sosiaalista toimintakykyä. Köyhyys voi tarkoittaa myös, ettei ihmisellä ole mahdollisuutta toimia ympäröivän yhteiskunnan laatuvaatimusten mukaiseksi. (Kangas & Ritakallio 2008, 3; Moisio 2006, 639.)

Köyhyyteen liittyy olennaisesti huono-osaisuuden ja syrjäytymisen ilmiöt. Saari (2015, 57) määrittelee huono-osaisuuden olevan äärimmäistä köyhyyttä. Laihiala (2018, 30) taas kuvailee huono-osaisuuteen liittyvän taloudellisten vajeiden lisäksi puutteita muillakin hyvinvoinnin alueilla, kuten sosiaalisilla ja terveydellisillä ulottuvuuksilla. Syrjäytymisen käsitteellä tarkoitetaan huono-osaisuuden ulottuvuuksia. Syrjäytyminen estää tai heikentää ihmisen osallisuutta ympäröivän yhteiskunnan toimintoihin. (Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäiseminen n.d.) Saaren (2015) mukaan sosiaalipoliittisesta näkökulmasta köyhiksi ja huono-osaiksiksi määritellään usein sellaisia henkilöitä, jotka ovat työelämän ulkopuolella ja joilla ei ajatella olevan vaikutusmahdollisuutta köyhyyteensä. Tällaisessa asemassa voivat olla sairaat, vammaiset, työttömät, vanhukset sekä lapset. Vielä näitäkin ryhmiä heikommassa asemassa voidaan nähdä olevan mielenterveyskuntoutujien, päihderiippuvaisten, osatyökykyisten, pitkäaikaistyöttömien sekä vankien. Huono-osaisuuden huipuksi Saari kuvaa asunnottomuutta. Asunnon välttämättömyydestä ihmiselle vallitsee laaja yksimielisyys. Asunnottomuudella ei tarkoiteta pelkästään ulkona asumista, vaan myös esimerkiksi ensisuojoissa, tietyn tyyppisissä asumisyksiköissä, sairaaloissa, kuntoutusyksiköissä tai tuttavien luona asumista. (Saari 2015, 15–19.)

Köyhyys on monitahoinen ilmiö ja syy-seuraus-suhteiden osoittaminen on haastavaa. Suomalaisien köyhyyden taustalta voidaan silti havaita tiettyjä tekijöitä, etupäässä köyhyyden periytyminen. Sosiaalinen liikkuvuus on Suomessa aiempaa hankalampaa. Sosiaalisella liikkuvuudella tarkoitetaan sosioekonomisen aseman muutosta yksilön omien valintojen ja yhteiskunnan tuen avulla. Kerran köyhyyden kohdannut jää siis todennäköisemmin pitkäaikaisesti köyhäksi, ja hänen mahdolliset lapsensa ovat vielä todennäköisemmin köyhiä. (Isola & Suominen 2016, 35.) Myös Suoniemi (2013, 73–74) toteaa, että Suomessa esiintyvä köyhyys on kroonistunut, köyhyydestä irtautuminen on aiempaa vaikeampaa, ja köyhyysjaksojen kestot ovat tämän takia olleet kasvussa.

Köyhyyden voidaan nähdä ilmentyvän esimerkiksi koetussa hyvinvoinnissa (Isola & Suominen 2016, 43). Työmarkkina-aseman on huomattu vaikuttavan työikäisen väestön elämänlaatuun vahvasti. Työkyvyttömyyseläkkeellä olo sekä työttömyys moninkertaistivat heikon elämänlaadun riskiä eri ulottuvuuksilla tarkasteltuna. Myös toimeentuloasiakkuus heikensi elämänlaatua. Vastapainona tarkasteltuna, heikolta elämänlaadulta ja myös köyhyydeltä ihmistä suojaavat terveys ja toimintakyky, turvattu työ, kohtuullinen toimeentulo ja hyvät ihmissuhteet. (Vaarama, Mukkila & Hannikainen-Ingman 2014, 32–34.)

Köyhyys näyttää kohdentuvan eri ryhmiin ja henkilöihin käytetystä määrittelytavasta riippuen. Esimerkiksi yhdellä mittarilla tarkasteltaessa eläkeläisissä ja ikääntyneissä on paljon köyhiä, kun taas toisen mittarin näkökulmasta tilanne heidän osaltaan on toisin. Tietyt ryhmät jäävät kuitenkin muuta väestöä useammin köyhyysrajojen alapuolelle useammallakin mittarilla tarkasteltuna. Näitä ovat työelämän ulkopuolella olevat, sekä yhden ihmisen taloudet eli yksinhuoltajataloudet ja yksin asuvat. (Mukkila, Moisio, Mäkinen & Nykänen 2022, 204.)

2.2 Suhteellisen köyhyyden mittaaminen

Millä perusteella ihminen siis määritellään köyhäksi? Suhteellisen köyhyyden määrittely on haasteellista useasta syystä. On lähes mahdotonta määrittellä ja mitata kaikkia kotitalouksien resursseja ja tarpeita, joihin näiden resurssien tulisi pystyä vastaamaan. Samat taloudelliset resurssit omaavat kotitaloudet voivat myös saavuttaa erilaisen elintason, esimerkiksi eriävien resurssien käyttötaipumusten myötä. Näkemykset vaihtelevat myös siitä, mikä on riittävä elintaso, joka mahdollistaa yleisesti hyväksytyyn elämäntavan. (Moisio 2009, 6.) Köyhyyttä lähestytään monien eri mittareiden kautta ja vain yhden näkökulman käyttö ei olekaan perusteltua, jos halutaan kuvata ilmiötä kunnollisesti (Kallio & Hakovirta 2020, 16–17).

Suomalaisessa tilastotiedossa sovelletaan useimmiten Euroopan unionin tilastolaitoksen Eurostatin rajaa pienituloisuudesta ja samalla suhteellisesta köyhyydestä. Pienituloisuuden raja vaihtelee vuosittain. (Pienituloisuus n.d.) Eurostat määrittelee pienituloisiksi henkilöt, joiden käytettävissä olevat vuositulot ovat pienemmät kuin 60 prosenttia ekvivalentista mediaanitulosta. Ekvivalentti tulo tarkoittaa kotitalouden tuloja jaettuna kotitalouden kulutusyksiköiden määrällä. (Ekvivalentti tulo n.d.; Glossary: Equivalised disposable income 2021.) Tällä tavalla tuloja tarkastelemalla pysty-

tään vertailemaan erilaisia kotitalouksia keskenään. Pienituloisuusmittarin hyötyjä on muun muassa sen yksinkertaisuus, läpinäkyvyys, aineistojen helppo saatavuus ja kansainvälinen vertailukelpoisuus. (Mäkinen 2017, 154.) Sillä on kuitenkin myös heikkoutensa. Asetettua köyhyysraja on arvosteltu sattumanvaraiseksi, eikä se perustu loogisesti köyhyyden määritelmään. Muutokset talouden suhdanteissa saattavat vaikuttaa mittarin tuloksiin erikoisesti, eikä mittari myöskään huomioi eroja kotitalouksien pakollisissa menoissa. Kansainvälisessä vertailussa ei myöskään oteta huomioon eroja maiden palvelujärjestelmissä, esimerkiksi terveydenhuollon ja koulutuksen maksujen osalta. (Mukkila ym. 2022, 195–196)

Kotitalouden resursseja voidaan tarkastella myös muista näkökulmista. Minimibudjettiköyhyysmittarit mahdollistavat köyhyysrajan määrittelyn vähimmäiskulutusta tutkivan tiedon perusteella. Mittari perustuu viitebudjetteihin eli esimerkkilaskelmiin, jotka muodostuvat erilaisista hyödykkeistä ja palveluista. Viitebudjeteilla kuvataan asioita, joita ihmisellä pitäisi olla hyväksyttävän elintason saavuttamiseksi. Minimibudjettimittarin mukaan köyhäksi luokitellaan sellaiset kotitaloudet, joilla käytettävissä olevat tulot eivät riitä minimikulutukseen. Tässä mittarissa ongelmana on esimerkiksi se, että kotitalouksien oletettuihin terveystalouksiin ei sisälly pitkäaikaiset sairauksien kulut. Jo tämä aiheuttanee joidenkin kotitalouksien kohdalla vääristyneen kuvan kulutukseen vaadittavista resursseista. (Mukkila ym. 2022, 197; Mäkinen 2017, 153.)

Toisaalta köyhyyttä voidaan määritellä ilman tulojen tarkastelua. Köyhyys tarkoittaa myös syrjäytymistä vallitsevista kulutustottumuksista, ja sitä on lähestytty myös kulutusmenojen määrää ja rakennetta vertailemalla. Tätä menetelmää on sovellettu esimerkiksi Suomessa kotitalouksien kulutustutkimuksissa. (Kangas & Ritakallio 2008, 14–15.) Jos taas määritellään köyhyyttä aineellisten puutteiden kautta, kohdistetaan huomio välttämättömien hyödykkeiden vastentahtoiseen puutteeseen. EU:n käyttämässä aineellisen puutteen indikaattorissa köyhyyttä määritellään yhdeksän erilaisen kohdan kautta. Siinä kysytään kotitalouden kykyä selviytyä yllättävistä menoista, vuokra- ja muiden laskujen maksamisesta tai asuntolainan lyhennyksistä sekä mahdollisuutta proteiinipitoisen ruoan syöntiin ja asunnon riittävään lämmitykseen. Lisäksi arvioidaan kotitalouden varoja auton, television, pesukoneen ja puhelimen omistamiseen, sekä sitä onko taloudella mahdollisuus vuosittaiseen viikon lomaan. Kotitalouden vakavaa materiaalista puutetta kuvastaa neljän mittarissa määritellyn hyödykkeen puuttuminen. (Mukkila ym. 2022, 197.)

Köyhyyden kaksoisehdon kautta köyhyyttä lähestytään nimensä mukaisesti kahden kriteerin pohjalta. Köyhyyttä kokevan ihmisen sosiaalinen toimintakyky käsitetään rajoittuneeksi taloudellisten resurssien vajavuuden takia. Ainoastaan sosiaalisen toimintakyvyn rajoittuneisuus ei riitä määrittelemään köyhyyttä, vaan syrjäytymisen täytyy johtua nimenomaisesti taloudellisista resursseista. Tällöin puhutaan köyhyyden kaksoisehdon täyttymisestä. Tästä yksi sovellutus on köyhyyden määrittely toimeentuloasiakkuuden kautta. Toimeentulotuen asiakkuus täyttää köyhyyden kaksoisehdon; sen saamiselle on määritelty tietyt rajat poliittishallinnollisesti, eli sen myöntäminen vaatii taloudellisten resurssien vajavuuden. Sosiaalisen toimintakyvyn rajoittuneisuutta taas kuvastaa toimeentulotuen saajaksi hakeutuminen. (Kangas & Ritakallio 2008, 16.) Toimeentulotuki on viimesijainen taloudellinen tuki. Se turvaa henkilön ja perheen ihmisarvoisen elämän kannalta vähintään välttämättömän toimeentulon. (L 30.12.1997/1412, 1§.)

2.3 Subjektiiviset köyhyyskokemukset

Köyhyyttä voidaan lähestyä myös tarkastelemalla subjektiivisia kokemuksia. Subjektiivisen köyhyyden näkökulman mukaan yksilöllä on itsellään paras näkemys pakollisista tarpeistaan ja niiden tyydyttyneisyydestä. Köyhyydestä voidaan tällöin puhua, kun ihminen itse ei tunne elämäänsä suotuisaksi. Elämäntilanteita tarkastellaan ympäröivässä sosiaalisessa viitekehyksessä. (Lačný 2020, 417.) Subjektiivista kokemusta paikantavassa tutkimuksessa ihmiseltä kysytään erilaisten kysymysten avulla, kokeeko hän itsensä köyhäksi vai ei (Kangas & Ritakallio 2008, 15).

Subjektiivisia tunteja havainnoidaan esimerkiksi mittareissa, joissa yksilö arvioi omaa köyhyys- tai niukkuuskokemustaan, tai koettua hyvinvoinnin puutetta (Hakovirta & Kallio 2020, 12). Subjektiivista köyhyysnäkökulmaa huomioidaan myös, kun kysytään tutkimusjoukolta itseltään missä köyhyyden raja kulkee. Yksi menetelmä on kysyä, millä tulomäärällä vastaajat pystyvät kattamaan perustarpeensa. Vastaajia myös pyydetään määrittelemään oman taloudellisen hyvinvointinsa tasoa. (Lačný 2020, 417.) Myös minimitulokysymyksellä voidaan nähdä lähestyttävän köyhyyttä subjektiivisesti, koska siinä köyhyysrajaa määritellään kansalta kysymällä. Menetelmässä pyydetään tutkimusjoukkoa määrittelemään pienin mahdollinen rahamäärä, jolla vastaajan kotitalous voisi tulla toimeen. Näiden vastausten pohjalta taas johdetaan köyhyysraja erilaisille kotitalouksille. (Kangas & Ritakallio 2008, 15.)

Vuonna 2006 Suomessa toteutettiin Tiede, taide ja köyhä kansa ry:n järjestämä kirjoituskilpailu, jossa ihmisiä pyydettiin kirjoittamaan köyhyydestään. Kilpailuun kirjoitti jopa 850 suomalaista. Vuonna 2012 osalta kilpailuun osallistuneista pyydettiin kirjoittamaan tilanteestaan uudelleen. Näiden kilpailujen aineistoista *Arkipäivän kokemuksia köyhyydestä*, on saatu esille vapaamuotoisia köyhyyskokemuksia suurelta joukolta suomalaisia. (Virrankari & Isola 2021, 287–290.) Näitä kirjoituksia on hyödynnetty sittemmin monesti tutkittaessa köyhyyttä ihmisen subjektiivisesta näkökulmasta, etenkin pro gradu-tutkielmissa (ks. esim. Ruokonen 2007, Kaartinen 2015, Viitanen-Fält 2019).

Virrankari ja Isola (2021) tarkastelivat näiden kirjoitusten kautta, millaisia mahdollisuuksia pitkään köyhyyttä kokeneet elämässään havaitsivat. He jaottelivat havaintojaan sen perusteella, oliko kirjoittajan elämä seuranta-aineiston perusteella kääntynyt huonompaan suuntaan, parempaan suuntaan vai säilynyt ennallaan. Niillä, joilla elämä oli mennyt huonompaan suuntaan, ilmeni osattomuutta – koska enemmistön mukaisesti ei pystytty elämään, heille syntyi katkeruutta ja tunne yhteiskunnan ulkopuolelle jäämisestä. Varattomuus vaikutti ravitsemukseen ja näkyi myös vaatteissa. Elämän mahdollisuudet taas liittyivät esimerkiksi luontoon, lemmikkeihin, sosiaalisiin suhteisiin tai uskoon. Tukea saatettiin saada myös yhteiskunnasta tai seurakunnalta, mutta silti kirjoittajat kokivat ulkopuolisuutta suhteessa muihin. Pakottava köyhyys pahimmillaan sai ihmisen pohtimaan oman elämänsä päättämistä. Kirjoittajilla, joiden elämä oli pysynyt samankaltaisena, köyhyydessä selviämistä esimerkiksi työttömyydestä huolimatta, helpotti mielekäs vapaa-aika. Ne, joiden elämän tulkittiin parantuneen, olivat päässeet osallisiksi yhteiskuntaa, esimerkiksi työn tai opiskelun kautta. Pitkittyneesti köyhät tuntevat olonsa vahvasti ulkopuolisiksi, eivätkä pidä omaa elämäänsä millään mittarilla tavoittelemisen arvoisena. (Virrankari & Isola, 287 & 290–295.)

Opinnäytetyössä sovelletaan subjektiivisen köyhyyskokemuksen tutkimusta, koska siinä ei tiedetä perheiden todellisia taloustilanteita, vaan luotetaan kirjoittajien omiin arvioihin ja esityksiin köyhyydestään. Subjektiivista mittaamista ei toki voi yksinään käyttää yhteiskunnassa esiintyvän köyhyyden määrittelyssä, siihen pohjautuen ei esimerkiksi voitaisi vetää rajaa sosiaaliturvan myöntämiselle. Sillä kuitenkin on merkityksensä tutkittaessa yhteiskunnan huono-osaisuutta, vastaten sosiaalitutkimuksen yleisesti esittämään vaatimukseen huono-osaisten oman äänen kuule-

misesta. (Kangas & Ritakallio 2008, 15). Ihmisten omat arviot toimeentulostaan nähdään kokonaisvaltaisesti köyhyyttä määrittävänä mittarina (Mukkila ym. 2022, 198). Tämä vastaa tutkimuksen tavoitteeseen lapsiperheköyhyyden ilmiön ymmärtämisestä.

3 Lapsiperheen köyhyys

3.1 Lapsiperheköyhyys ilmiönä

Lapsiperheiden köyhyyttä, kuten köyhyyttä muutenkin, voidaan lähestyä monista näkökulmista. Tilastokeskus määrittelee lapsiperheen perheeksi, jossa on ainakin yksi alle 18-vuotias, kotona asuva lapsi (Lapsiperhe n.d). Vuonna 2021 Suomessa eli 553 513 lapsiperhettä (Perheiden määrä väheni vuonna 2021. 2022). Mittareissa lapsiperheköyhyydellä tarkoitetaan köyhyysrajan alla elävien lapsiperheiden määrää suhteessa kaikkiin lapsiperheisiin. Lapsiköyhyydellä taas viitataan suhteellisen köyhyysrajan alapuolella elävien kotitalouksien lasten osuuteen koko lapsiväestöstä. (Kallio & Hakovirta 2020, 19.) Kansainvälisesti tarkasteltuna lapsiköyhyys on Suomessa matalalla tasolla. Lapsiköyhyyden aste kuitenkin kolminkertaistui Suomessa vuosina 1995–2007. (Salmi 2020, 38.) Tämän jälkeen lapsiköyhyys alkoi laskemaan, kunnes kääntyi nousuun taas vuonna 2012. Lapsiperheiden köyhyysaste on jäänyt korkealle tasolle, kun verrataan 1990-luvun puoliväliin. (Mt. 47–50.) Vuonna 2021 Suomessa eli noin 120 000 lasta pienituloisissa perheissä (Pienituloisten määrä kasvoi vuonna 2021. 2022). Vuonna 2022 arvioitiin että viimeaikainen hintojen nousu tiputti köyhyyteen jopa 16 000 uutta lapsiperhettä (Hiilamo ym. 2022).

Rekisteritietojen perusteella voidaan myös arvioida lasten ja perheiden köyhyyttä tutkimalla heidän kuulumistansa pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaviin asiakkaisiin, tai tutkimalla erilaisia hyvinvoinnin puutteita esimerkiksi materiaalisessa elintasossa, terveydessä, turvallisuudessa tai sosiaalisissa suhteissa. Näiden virallisten rekisteritietojen lisäksi lasten köyhyyttä voidaan lähestyä lapsille suunnatulla deprivatiomittarilla. Tässä aiemminkin tekstissä mainittuun aineellisten puutteiden mittariin on sisällytetty juuri lapsille suunnattuja hyödykkeitä. Deprivatiomittarin kaltainen on myös perheen varallisuusindeksin mittari. Siinä selvitetään perheen varallisuustilannetta yksinkertaisilla kysymyksillä, kuten kysymällä onko lapsella oma huone. (Kallio & Hakovirta 2020, 27 & 21.)

Lapsiperheiden köyhyyteen liittyy tietynlaisia piirteitä. Kun köyhyyden usein nähdään johtuvan työttömyydestä tai muuten työelämän ulkopuolelle jäännistä, erityisesti lapsiperheitä koskettaa köyhyys työssäkäynnistä huolimatta. Toisaalta köyhyysrajan yläpuolelle ei lähes koskaan yllä perheet, joissa huoltaja on työtön. Köyhyys voi siis koskettaa sekä työssäkäyvän, että työttömän huoltajan perhettä. Köyhyys haastaa myös opiskelijoita ja omaa talouttaan hoitavia huoltajia. (Salmi 2020, 54.) Erityisesti köyhyydestä kärsivät yksinhuoltajat. Yhden vanhemman perheet kohtaavat yleisesti Suomessa enemmän taloudellisia haasteita, kuin kahden vanhemman perheet (Okkonen 2014). Yksinhuoltajaperheissä tulojen kattaminen menoilla on huomattavasti haastavampaa, kuin keskimäärin lapsiperheissä. Yksinhuoltajien kokemus säästökyvystään ja usko yllättävistä menoista selviytymiseen ovat heikompia kuin lapsiperheillä yleisesti. (Salmi 2020, 58–59.) Yksinhuoltajien lasten todennäköisyys kokea joko lyhytaikaista tai jatkuvaa köyhyyttä tai syrjäytymistä, on jopa puolet todennäköisempää kuin kahden aikuisen perheessä (Bastos & Machado 2018, 1396).

Lapsiperheiden köyhyyden tutkiminen nähdään tärkeänä, koska köyhyys voi kulkea lapsen elämässä aikuisuuteen asti. Kaikkia vuonna 1987 syntyneitä on seurattu Suomessa 25 vuoden ajan THL:n kansallisessa kohorttitutkimuksessa. Siinä esille on tullut, että perheiden taloudelliset ongelmat näkyvät lasten elämässä myöhemmin esimerkiksi heikompina mahdollisuuksina itsenäiseen taloudelliseen elämään, mielenterveyden ongelmina, heikompina kouluarvosanoina ja lyhyempinä koulutuksina. Etenkin varhaislapsuuden aikana perheessä koetut toimeentulon vaikeudet voivat vaikeuttaa henkilön myöhempää työelämään siirtymistä. (Ristikari, Törmäkangas, Lappi, Haapakorva, Kiilakoski, Merikukka, Hautakoski, Pekkarinen & Gissler 2016, 97.) Nuorimmat lapset näyttävät myös olevan vielä alttiimpia köyhyydelle ja syrjäytymiselle verrattuna vanhempiin lapsiin (Bastos & Machado 2018, 1393). Kallio, Hautala ja Eerola (2020) ovat tutkineet vanhempien huonosuaisuuden yhteyttä lasten koulupudokkuuteen ja havainneet, että vanhempien köyhyys pienentää lapsen toisen asteen suorittamisen todennäköisyyttä. Jopa yli kolmasosalla pitkään toimeentulotukea saaneiden vanhempien lapsista ei ollut toisen asteen tutkintoa nuoreen aikuisuuteen mennessä. (Kallio, Hautala & Eerola 2020, 189–190.) Yhteys rikollisuuden ja vanhempien lapsuudenaikaisen toimeentulon välillä on myös havaittu tutkittaessa vuonna 1987 syntyneitä; lasten rangaistusmääräyksien ja tuomioiden määrä oli korkeampi, mitä enemmän vanhemmille oli kertynyt toimeentulotukea. Lapsilla ilmeni myös huomattavasti moninkertainen riski saada toimeentulotukea, jos heidän vanhempansa olivat olleet toimeentulotukiasiakkaina pitkään, verrattuna niihin, joiden vanhemmat eivät koskaan saaneet kyseistä etuutta. (Kataja, Ristikari, Paananen, Heino & Gissler 2014, 44–45.)

3.2 Lasten ja vanhempien köyhyyskokemukset

Perheiden köyhyyskokemuksia on tutkittu jonkin verran. Myös lasten omia köyhyyskokemuksia on alettu tuomaan tutkimuksissa esille (Kallio & Hakovirta 2020, 18). Esimerkiksi vuonna 2012 lapsiperhekyselyssä kysyttiin suomalaisilta lapsiperheiltä heidän toimeentulostaan. Siinä yli kolmanneksella perheistä oli jonkin asteisia hankaluuksia menojen kattamisessa tuloilla. Perheissä, joissa vanhemmalla oli työttömyyttä, sairauksia tai he olivat eläkkeellä tai opiskelivat, menojen kattaminen tuloilla oli hankalampaa kuin työssäkäyvillä. Myös vanhemman perhevapaalla tai kotihoidontuella oleminen lisäsi toimeentulovaikeuden kokemista. Kyselyssä yksinhuoltajista lähes 70 prosenttia koki jonkinasteisia ongelmia toimeentulossaan. Yksinhuoltajat myös muita perheitä harvemmin odottivat taloudellisen tilanteen paranemista tulevaisuudessa. (Salmi, Sauli & Lammi-Taskula 2014, 93–94.) Kyselyssä selvitettiin myös kokemuksia kulutusmenoista ja kulutuksesta tinkimisestä. Kyselyn perusteella enemmistö perheistä kykeni halutessaan kustantamaan lapselle nykypäivänä tavallisena pidettyjä kulutusmahdollisuuksia. Näihin lukeutuu esimerkiksi oma huone, maksulliset harrastukset, viikkoraha ja kännykkä. Monilapsisissa, sekä etenkin yksinhuoltajaperheissä oli kaikilta osin keskimääräistä vähäisempi mahdollisuus käyttää rahaa lasten tarpeisiin. (Mts. 99–100.) Aineiston analyysissä oli havaittavissa tiettyjä yhteisiä selittäjiä vanhempien toimeentulovaikeuksille. Näiksi mainittiin nuori ikä, matalampi koulutustaso, yksinhuoltajuus ja töissä käymättömyys. (Mts. 82.)

Lapsiperheiden köyhyys heijastuu perheiden elämässä jo lyhyellä aikavälillä. Muun muassa Salmi, Närvi ja Lammi-Taskula (2016) huomasivat toimeentulo-ongelmien kuormittavan vanhempien arkea. Vanhempien kokemukset olivat selvästi erilaisia helpon ja vaikean toimeentulon perheissä. Toimeentulon vaikeuksista kärsivien perheiden vanhemmat kokivat huomattavasti yleisemmin toistuvaa masennusta, ahdistusta ja uupumusta. Iloa ja tyytyväisyyttä vanhemmuudesta koettiin harvemmin, jos toimeentulossa oli vaikeuksia. Haastavan toimeentulon perheissä vanhemmat olivat useammin huolissaan omasta jaksamisestaan ja kokivat jatkuvia syyllisyyden tunteita riittämättömyydestä vanhempana. Näissä perheissä koettiin enemmän maltin menetystä lasten kanssa ja lapsen lievää kurittamista pidettiin hyväksyttävämpänä. Toimeentulo-ongelmat olivat yhteydessä myös lisääntyneeseen huolestuneisuuteen lapsen elämästä, kuten tämän terveydestä, oppimisesta, käyttäytymisestä, sosiaalisista suhteista ja päihteiden käytöstä. (Salmi, Närvi & Lammi-Taskula 2016, 37–38.)

Vanhemmuuden haasteiden lisäksi lapset voivat kokea köyhyyden muualla arjessa. Hakovirta ja Rantalaiho (2012) havaitsivat, että erilaiset taloudelliset tilanteet näkyvät lasten arjessa konkreettisella materiaalisella sekä tunnetasolla. Kulutukseen käytettävissä olevat resurssit voivat määrittää lapsen sosiaalista asemaa ja osallisuutta. Perheen riittämättömät taloudelliset resurssit voivat rajoittaa lapsen toimintamahdollisuuksia, kun esimerkiksi vapaa-aikaa ei voida viettää samalla lailla kuin kaveripiiri. Lapsuuden vertaissuhteiden syntymisen kannalta yhteiset intressit ovat merkittäviä ja taloudellisten resurssien puutteen kautta lapsi voi jäädä vaille yhteenkuuluvuuden tunnetta. Jo lapsuudessa köyhyydestä muodostetaan tiettyjä asenteita, ja taloudellisen eriarvoisuuden seurauksina ilmenee lapsilla myös kiusaamista syrjimisen ja ryhmästä poissulkemisen keinoin. (Hakovirta & Rantalaiho 2012, 114–116.) Myös Pelastakaa lapset ry:n vuonna 2021 toteuttaman Lapsen ääni- kyselyn tulokset muistuttavat, että Suomessa lapsilla ei ole perheiden haasteellisten taloudellisten tilanteitten takia samoja lähtökohtia edetä elämässään tai kokea elämäänsä tyydyttäväksi. Matalatuloisten perheiden lapset kokivat kyselyn mukaan enemmän perheen taloudellisista haasteista johtuvia tunteita, kuten huolta, kateutta tai syyllisyyttä. Koronapandemia on vaikuttanut negatiivisesti monen vähävaraisen lapsen elämään. Matalatuloisten perheiden lapsista 60 % on kokenut perheellä olleen vähintään pieniä vaikeuksia perheen menojen kattamisessa. Hyvätuloisten perheiden lapsilla vastaava luku oli kaksi prosenttia. Matalatuloisten perheiden lapsista osa on joutunut auttamaan perheitään taloudellisesti, ja lähes puolet matalatuloisten perheiden lapsista koki itsensä tai perheensä tarvitsevan tukea tai apua arjessa selviytymiseen pandemian takia. (Perheen taloudellisen tilanteen vaikutukset lasten arkeen, hyvinvointiin ja turvallisuuden tunteisiin 2021, 6.)

Tutkittaessa köyhien lasten arkea Ruotsissa, on havaittu, että materialistiset ja taloudelliset puutteet luovat heille sosiaalista stigmaa. Heillä on vähemmän mahdollisuuksia viettää aikaa ystävien kanssa, joka usein johtaa oma-aloitteiseen syrjään jäämiseen. (Odenbring 2019, 847.) Lapset voivat kokea häpeää, ja mahdottomuus osallistua kavereiden kanssa samoihin asioihin tai osallistua aktiviteetteihin stressaa ja ahdistaa heitä. Kavereita ei välttämättä haluta kutsua kotiin. Köyhyys heijastuu myös lasten koulunkäynnissä; maksuton kouluruokailu ja koulun henkilökunnan tuki ovat köyhille lapsille tärkeitä. Koulussa toteutettavat vapaaehtoiset maksulliset retket voivat myös aiheuttaa vaikeuksia, koska sosiaalinen paine aiheuttaa tarpeen olla mukana. Toisaalta myös lomaajat voivat olla lapsille vaikeita, kun tekemiseen ei ole varaa. Köyhät lapset uskoivat, etteivät ihmiset ymmärrä mitä perheiden elämä köyhyydessä oikeasti on. (Mts. 852–855.)

Kuten Kallio ja Hakovirta (2020, 25) toteavat, kyselylomakkeisiin ja lukuihin perustavat tutkimukset eivät kerro kokonaisvaltaista kuvaa köyhyydestä, vaan elämä lukujen takana jää tällöin pimentoon. Opinnäytetyössä tahdottiin tuoda esille nimenomaan aitoja kokemuksia perheiden arjesta köyhyydessä ja sen merkityksestä perheille. Köyhyyden aikasidonnaisuuden ja yhteiskunnan viimevuosina kohtaamien kriisien vuoksi tahdottiin kiinnittää huomio mahdollisimman tuoreisiin köyhyykokemuksiin. Internetin keskustelupalstat tarjosivat tähän hyvän mahdollisuuden. Verkkokeskustelujen anonymiteetin ja ei-kasvokkaisen tutkimusasetelman vuoksi voidaan saada irti erilaista tietoa kuin muilla aineistotavoilla, joka nähtiin potentiaalisena piirteenä. Internetin on myös nähty osoittautuneen ensimmäiseksi keskustelun paikaksi tilanteissa, joissa ihmisillä syntyy välittömiä viestinnällisiä tarpeita, kuten kriisitilanteissa. (Hakala & Vesa 2013, 223–224.) Oli siis melko selkeää, että verkkokeskusteluista löytyisi ajankohtaista tietoa myös opinnäytetyön aiheesta. Marianne Perälä on käsitellyt köyhyyden merkityksellistymistä ja suhtautumista lapsiperheiden köyhyyteen keskustelupalstoilla pro gradu-tutkielmassaan "*Kyllä sitä selviää ilman rahaa kun on pakko*": *Lapsiperheköyhyys internetin keskustelupalstoilla*. Vuonna 2020 toteutetussa tutkielmassaan Perälä havaitsi perheiden köyhyyden merkityksellistyvän osallistumisen esteenä, välttämättömyyksistä tinkimisenä ja pihistelynä, kykenemättömyytenä kuluttaa kuten muut ja toisaalta myös riittävän hyvänä elämänä (Perälä 2020, 67–68). Muutoin lapsiperheiden köyhyyden tutkimus suomalaisten keskustelupalstojen kontekstissa onkin ollut vähäistä. Nähtiin siis, että opinnäytetyölle oli hyvä ajankohta ja tutkimusympäristö.

4 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimustehtävät

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuoda esiin perheiden kokemuksia köyhyydestä lasten ja vanhempien kanssa työskenteleville ammattilaisille sekä muille asiasta kiinnostuneille, jotta ilmiötä voidaan ymmärtää paremmin. Tuloksia voidaan hyödyntää selvittäessä esimerkiksi, millaisesta avusta ja tuesta köyhissä lapsiperheissä mahdollisesti hyödyttäisiin. Tutkimuskysymyksenä opinnäytetyössä toimi *Millaisia kokemuksia lapsiperheiden köyhyydestä keskustelupalstalla esitetään?* Opinnäytetyössä haettiin laadullisen tutkimuksen menetelmin vastausta tutkimuskysymykseen.

5 Toteutus

5.1 Keskustelupalsta tutkimuslähteenä

Internetiä eli verkkoa hyödynnetään tutkimuksessa yhä suuremmissa määrin. Internetin suosiota tutkimuksessa selittää sen jatkuvasti tärkeämpi asema yhteiskunnassa. Internet on osa arkielämäämme ja länsimaalaista yhteiskuntaa, ja siellä rakentuvat kulttuurin ja yhteiskunnan muodot. (Laaksonen, Matikainen & Tikka 2013, 9.) Internetin tutkimus jakautuu moneen erilaiseen tapaan; verkko voi toimia joko tutkimuksen välineenä, paikkana, lähteenä tai kohteena. Verkon ollessa tutkimuksen lähteenä, kuten opinnäytetyössä, tarkastellaan sen kautta välittyvää ilmiötä, tapahtumaa tai vuorovaikutusta. Lähteenä voivat toimia esimerkiksi blogitekstit, keskustelupalstan kommentit tai yhteisöpalvelun sisällöt. (Mt. 18–19.)

5.2 Menetelmät

Opinnäytetyössä tutkimusmenetelmänä toimi laadullinen tutkimus. Verkon keskustelut sopivat sekä määrällisen, että laadullisen analyysin kohteeksi (Hakala & Vesa 2013, 218). Kananen (2017, 33–34) mukaan laadullisella tutkimuksella pyritään vastaamaan siihen, mistä tutkittavassa ilmiössä on kyse. Se ei pyri yleistämään, kuten määrällinen tutkimus tekee. Laadullisella tutkimuksella pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä syvälinen näkemys ja ymmärtämään sitä kokonaisvaltaisesti. Siinä tyypillisesti suunnataan huomiota tutkittavien näkökulmaan, ja ollaan kiinnostuneita ihmisten tosiasiallisista näkemyksistä ja kokemuksista. Laadullinen tutkimus sopii opinnäytetyön aiheeseen, koska siinä tarkoituksena on tuoda esille ihmisten omia kokemuksia, vaikka heidän tosiasiallista tilannettansa ei voidakaan tietää. Tutkimuksessa keskitytään siis tutkittavien subjektiivisiin kokemuksiin. Kananen (2017, 34) myös mainitsee Creswelliin (2007) viitaten laadullisen tutkimuksen tapahtuvan yleensä todellisessa ympäristössä. Verkossa käytävät keskustelut ovatkin syntyneet tutkijasta riippumattomasti. Kirjoittajat nostavat esiin aiheita, joita he itse pitävät merkittävänä. (Hakala & Vesa 2013, 223.)

Aineistona opinnäytetyössä toimii valmiiksi olemassa oleva eli sekundäärinen aineisto. Toisena vaihtoehtona olisi ollut käyttää kyseistä tutkimusongelmaa varten kerättyä eli primääristä aineistoa. (Kananen 2017, 82–83.) Tutkimuksessa päädyttiin tarkastelemaan sekundääristä aineistoa, koska arveltiin että tietoa tutkittavasta ilmiöstä löytyy jo runsaasti julkisesta internet-keskuste-

lusta. Keskustelupalstat nähtiin myös avoimuutensa takia potentiaalisena aineistonlähteenä. Verkko keskustelujen nimettömyyden takia voidaan saada haltuun erilaista tietoa, kuin muilla tavoin. (Hakala & Vesa 2013, 224)

5.3 Aineiston keruu ja kuvaus

Aineistoa kerättiin internetin kaikille saatavilla olevalta keskustelupalstalta. Aineistonkeruu aloitettiin alkuvuodesta 2023 havainnoimalla suomalaisilla keskustelupalstoilla viime vuosina käytyä keskustelua köyhyydestä ja etenkin lapsiperheiden köyhyydestä. Jo tässä vaiheessa huomattiin, että opinnäytetyön aihetta koskevia keskusteluketjuja oli sadoittain. Tutkimusaineiston lähteeksi valittiin lopulta Vauva.fi- keskustelufoorumi. Vauva.fi valikoitui lähteeksi, koska se on tunnetuimpia suomalaisia keskustelupalstoja. Suosiota kuvastanee se, että esimerkiksi viikolla 16 vuonna 2023 Vauva.fi tavoitti sivuillaan yli 400000 kävijää. (FIAM top-lista 2023) Lisäksi palstan keskustelualueet painottuvat vahvasti perhe-elämän aiheisiin, joten uskottiin että kommentteista löytyy paljon lapsiperheiden jäsenten kommentteja.

Vauva.fi on Sanoma Media Finland Oy:n palvelu. Palvelussa on mahdollista kommentoida keskustelupalstalla, jossa kuka tahansa pystyy lukemaan keskusteluja. Joillekin keskustelualueille kommentointi edellyttää palveluun rekisteröitymistä ja kirjautumista, mutta opinnäytetyön aineisto kerättiin Aihe vapaa-palstalta, johon kuka tahansa voi kommentoida ilman rekisteröitymistä. Vauva.fi:ssä viestejä ei moderoida ennakoon, vaan kaikki viestit julkaistaan. Sivustolta kuitenkin poistetaan rikoslain vastaiset viestit, viestin osat tai viestiketjut.

Lopullinen aineiston haku ja rajaus suoritettiin huhtikuussa 2023 Vauva.fi-sivustolta. Hakuun käytettiin keskustelupalstan omaa hakukonetta, ja se toteutettiin seuraavilla hakulausekkeilla: *”lapsiperheköyhyys”, ”perheen köyhyys”, ”köyhyys vanhemmat”, ”köyhyys perhe”, ”pienituloisuus perhe”* sekä *”lapsi köyhyys”*. Hauilla löydettiin 553 keskusteluketjua. Määrän suhteen on huomattava, että hakukone näytti maksimissaan 100 ketjua hakutuloksissa. Suoritetuissa hauissa tuloksia löytyi maksimimäärä, yhtä hakulausekettä lukuun ottamatta. Hakutuloksissa myös saattoi jostakin syystä tuloksena toistua saman ketjun otsikko useaan kertaan.

Hakukoneessa ei ollut muita ominaisuuksia kuin vapaa haku, joten kaikki rajaus täytyi toteuttaa manuaalisesti. Ensimmäisessä vaiheessa luettiin löydettyjen ketjujen otsikoita ja aloitusviestejä,

joiden perusteella arvioitiin, mitkä ketjut sisältäisivät parhaiten tutkimuskysymykseen vastaavia kommentteja. Samassa vaiheessa toteutettiin rajaus halutun ajankohdan perusteella. Aineiston haluttiin olevan mahdollisimman ajankohtaista, joten mukaan otettiin ajalla tammikuu 2022–maaliskuu 2023 aloitetut keskusteluketjut, ja rajattiin pois vuonna 2021 ja sitä ennen aloitetut ketjut. Lisäksi tässä vaiheessa jouduttiin sulkemaan pois yksi viestiketju, jonka aloitusviestin sisältö arvioitiin eettisesti kyseenalaiseksi, koska se sisälsi hyvin yksityiskohtaista kerrontaa muiden henkilöiden, kuin kirjoittajan, elämästä. Tehtyjen rajausten, sekä eri hakulausekkeiden tuottamien päällekkäisten tulosten poiston jälkeen, keskusteluketjuja jäi jäljelle 26. Näissä ketjuissa oli yksittäisiä kommentteja yhteensä 8 605 kappaletta.

Seuraavana vaiheena oli valittujen keskusteluketjujen kommenttien lukeminen ja tutkimuskysymykseen vastaavien kommenttien keruu. Kaikki kommentit, jotka täyttivät sisäänottokriteerit, kopioitiin tässä vaiheessa suoraan selaimelta Word-tiedostolle. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit on kuvattu taulukossa 1. Kommentissa täytyi olla sisältöä, joka vastasi tutkimuskysymykseen, eli kirjoittajan omakohtaista kokemuksellista kerrontaa köyhyydestä. Muiden ihmisten köyhyyttä tai yleisesti köyhyyttä käsittelevät kommentit eivät kelvanneet. Tulkinta kirjoittajan lapsiperheeseen kuulumisesta tehtiin sillä perusteella, että kommentissa puhuttiin jossakin muodossa lapsista tai kirjoittaja esimerkiksi totesi olevansa vanhempi. Välillä perhemuoto selvisi nimimerkistä, kuten ”Viiden lapsen iskä”. Lasten kirjoittamaksi tulkittuja kommentteja ei tullut vastaan lähes ollenkaan. Joissakin keskusteluketjuissa päätelmä lapsiperheeseen kuulumisesta tehtiin jo sillä perusteella, että kirjoittaja ylipäättään kommentoi ketjuun, esimerkiksi ketjussa ”Kerro lapsiperheköyhyydestäsi”. Kommentti jätettiin ulkopuolelle, jos siinä kävi ilmi, ettei yksikään lapsi asu enää kotona/on jo aikuinen kirjoitushetkellä. Kommentoijan täytyi kommentissa, nimimerkissä tai suhteessa ketjun otsikkoon, luokitella itsensä tai perheensä köyhäksi, pienituloiseksi tai köyhyysrajan alle tienäväksi. Esimerkiksi pelkkä kirjoitus työttömyydestä ei riittänyt köyhyyspäätelmän tekemiseen. Joitakin kommentteja jätettiin myös tässä vaiheessa ulkopuolelle, vaikka ne olisivat vastanneet tutkimuskysymykseen, koska katsottiin että ne sisälsivät niin yksityiskohtaista kerrontaa muiden ihmisten, kuin kirjoittajan elämästä, että katsottiin eettisesti kyseenalaiseksi ottaa niitä mukaan.

Opinnäytetyössä haluttiin tuoda esille mahdollisimman ajankohtaisia kokemuksia lapsiperheiden köyhyydestä. Siksi jätettiin ulkopuolelle myös kaikki kommentit, joissa kirjoittaja viittasi tapahtumiin, jotka ovat tapahtuneet selkeästi kauan sitten, esimerkiksi kirjoittajan

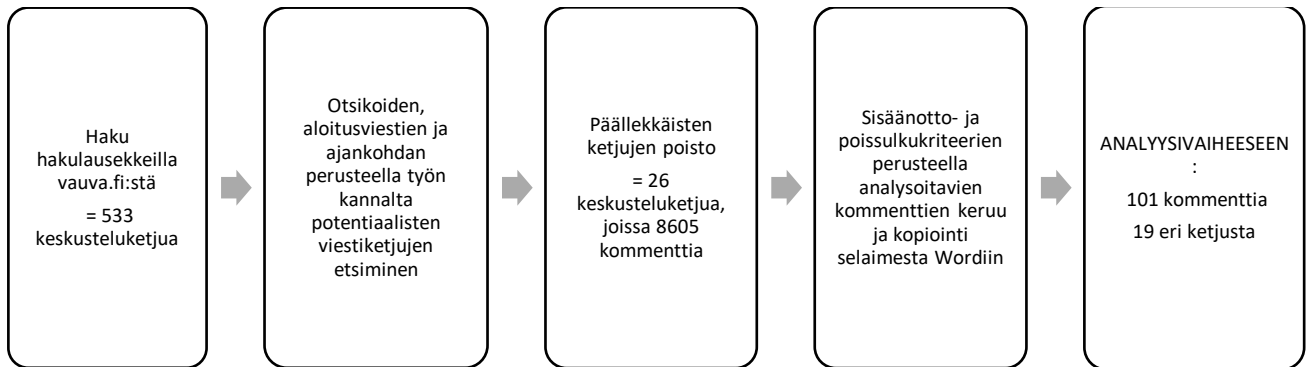
lapsuudenperheessä. Myöskin jätettiin pois kommentit, joissa kirjoittaja tuo ilmi, ettei enää koe köyhyyttä. Tämä vaihe oli aikaa vievä, koska kommentteja oli karsittavana paljon, ja moni kommentti ei vastannut tutkimuskysymykseen, saati edes keskustelun aiheeseen. Joistakin ketjuista ei löytynyt yhtään kriteerit täyttävää kommenttia, kun taas lähes puolet kommentteista koostui yhden, pisimmän keskusteluketjun sisällöstä.

Taulukko 1. Kommenttien sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
kommentti vastaa tutkimuskysymykseen	kommentti ei vastaa tutkimuskysymykseen
kommentista on tulkittavissa kirjoittajan kuuluvan lapsiperheeseen (joko pelkälleen kommentista, nimimerkin perusteella tai kommentista suhteessa keskustelun otsikkoon tai aloitukseen)	kirjoittaja ei kommenttinsa perusteella kuulu lapsiperheeseen tai perhemuodosta ei saada tietoa
kommentoija mieltää itsensä köyhäksi/pienituloiseksi (joko pelkälleen kommentista, nimimerkin perusteella tai kommentista suhteessa keskustelun otsikkoon tai aloitukseen)	kommentoija ei miellä itseään köyhäksi
	kommentissa viitataan selkeästi pidemmälle menneisyyteen, esimerkiksi kirjoittajan lapsuuteen, tai kommentoija kertoo olleensa köyhä aikaisemmin, muttei enää

Analyysivaiheeseen tuli mukaan 101 kommenttia 19 eri ketjusta. Seuraavaa vaihetta varten Word-tiedostolle kopioiduista kommentteista poistettiin päivämäärät ja muu sisällön kannalta turha tieto, jättäen ainoastaan kommenttien sisällöt ja numeroinnit niiden erottamiseksi. Tämän tiivistyksen jälkeen kommentteista kertyi 22 Word-sivua fontilla Times New Roman, fonttikoolla 12 ja rivivälillä

1. Valittujen kommenttien ketjujen otsikot löytyvät liitteestä 1 työn lopusta. Aineistonkeruun kulku on kuvattu kuviossa 1.

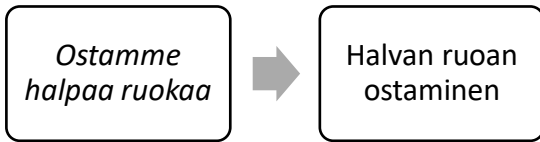

Kuvio 1. Aineistonkeruun kulku

5.4 Aineiston analyysi

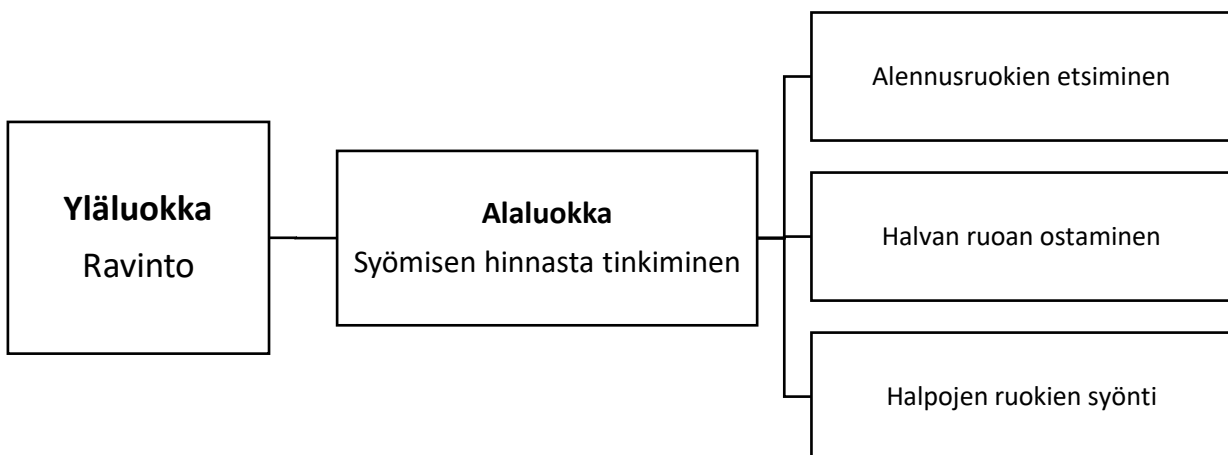
Aineisto analysoitiin laadullisella sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysin avulla voidaan analysoida kirjoitettua, sanallista sekä kuvallista vuorovaikutuksellista aineistoa (Elo & Kyngäs 2008, 107; viitattu Cole 1988). Sitä voidaan käyttää myös dokumenttien analyysiin. Sisällönanalyysin avulla aineistosta tiivistetään toisiinsa liitoksissa olevaa sisältöä. Analysoimalla pyritään luomaan laaja kuva tutkittavasta ilmiöstä, ja analyysin lopputuloksena syntyy ilmiötä kuvaavia käsitteitä tai kategorioita. Sisällönanalyysillä voidaan käsitellä isoja määriä tekstidataa, ja se on joustava menetelmä. (Elo & Kyngäs 2008, 108 & 114.) Näiden ominaisuuksien takia menetelmän katsottiin sopivan aineistoon hyvin. Aineiston analysointi aloitettiin lukemisen kautta jo keruuvaiheessa, ja kommenttien sisällöt olivat jo pitkälti tuttuja. Aineisto oli kirjoitettu auki tekstitiedostolle, ja sitä luettiin läpi useaan kertaan. Valmisteluvaiheeseen kuuluu myös analyysiyksikön valinta. Analyysiyksikkö muodostetaan yleensä lauseesta tai ajatuskokonaisuudesta, joka vastaa tutkimuskysymykseen. Sen jälkeen aineistosta poimittiin erilleen tutkimuskysymykseen vastaavat ilmaisut, ja pelkistettiin ne kirjakielisiksi sekä poistettiin turhat täytesanat (ks. kuvio 2). Tämän jälkeen toteutettiin aineiston koodaus, joka auttaa jäsentelemään aineistoa, etenkin kun aineistoa on paljon (ks. myös Elo, Kajula, Tohmola & Kääriäinen 2022, 219–220.) Analyysiyksiköksi työssä muodostettiin ”lapsiperhei-

den kokemukset köyhyydestä”. Pelkistettyjä ilmaisuja kertyi tässä vaiheessa paljon. Koodaus tehtiin Wordilla järjestämällä samankaltaisia tai aiheeltaan lähellä olevia ilmauksia saman värikoodin alle.

Kuvio 2. Esimerkki alkuperäisilmaisun pelkistämisestä

Varsinaisessa luokittelussa alkuperäisilmaisuja lähdettiin yhdistelemään alaluokiksi. Alaluokat muodostuivat vähintään kahdesta samaa tarkoittavasta ilmaisusta. Tämän jälkeen luokittelua jatkettiin muodostamalla alaluokkia yhdistellen ja vertaillen yläluokkia (kuvio 3).

Kuvio 3. Esimerkki ala- ja yläluokkien muodostumisesta

Tämän kaltaista luokittelua jatketaan sisällönanalyysissä niin kauan kuin se on tutkimuksellisesti tarkoituksellista. (Elo ym. 2022, 220; viitattu Graneheim & Lundman 2004, Elo & Kyngäs 2008 & Kyngäs 2020.) Opinnäytetyössä luokittelu jatkui yläluokista vielä pääluokkiin, jotka on esitetty taulukossa 2.

Taulukko 2. Ylä- ja pääluokat

Yläluokat	Pääluokat
Ravinto	Kokemukset perustarpeiden toteutumisesta
Asuminen	
Vaatteet	
Muut arjen tarpeet	
Covid	Kokemukset sosiaalisista suhteista ja yhteiskunnasta
Koulujärjestelmä	
Sosiaaliturva	
Diakonia	
Hintojen nousu	
Lapsen sosiaaliset suhteet	
Vanhemman sosiaaliset suhteet	Kokemukset elämyksistä ja materiasta
Matkustaminen	
Elektroniikka ja muu materia	
Harrastaminen	
Auton omistaminen	
Juhlapäivät	Kokemukset vanhemman ja lapsen suhteesta köyhyyteen
Lapsen ymmärrys	
Negatiivinen merkitys lapsen elämässä	
Arjen toimintakeinot	
Elämän arvovalinnat	
Tunteet	Kokemukset erilaisista elämäntilanteista
Työnteko ja työttömyys	
Sairaudet	
Yksinhuoltajuus	

6 Tulokset

Tutkimuksen perusteella lapsiperheiden köyhyydestä esitetään keskustelupalstalla moninaisia kokemuksia. Kokemuksia tutkitussa aineistossa esittivät lähestulkoon ainoastaan perheiden vanhemmat, lasten esittämiksi tulkittujen kommenttien jäädessä muutamaan.

6.1 Kokemukset arjen konkreettisista tarpeista

Keskustelupalstalla esitettiin kokemuksia liittyen sekä lasten että vanhempien välttämättömiin tarpeisiin. Köyhät perheet esittivät monenlaisia kokemuksia ravintoon liittyen. Kokemuksia esitettiin syömisen hinnasta tinkimisestä, esimerkiksi alennus-, tai muuten halpoja ruokia hyödyntämällä. Toisaalta todettiin, että lasten syömisestä ei tahdota tinkiä eikä heitä jätetä nälkäiseksi. Jotkut vanhemmat kirjoittivat tinkivänsä omasta ruokailustaan lapsen tarpeiden ohella. Vanhempi saattoi tinkiä ruoan laadusta tai olla välillä jopa syömättä kokonaan.

yhteishuoltajuus ja kesäloma. olet viikon syömättä että saat seur.vkolla lapselle jotain. (ketju 18, kommentti 17)

Minä tingin loppukuusta ruoastani, en lapsen ruoasta. (ketju 13, kommentti 2)

Kokemuksia kodista ja asumisesta kuvailtiin monissa kommenteissa. Jotkin kirjoittajat totesivat perheen asuvan pienessä asunnossa tai vaatimattomasti. Koti saattoi sijaita kaukana palveluista tai muutoin edullisella asuinalueella.

– – asumme kämäisessä kerrostalokämpässä – – (ketju 1, kommentti 1)

Toisaalta jaettiin kokemuksia myös oman talon omistamisesta, mihin liittyi joistakin syistä taloudellisia haasteita. Ongelmia oli talon puutteellisessa kunnossa, taloa ei välttämättä ollut varaa korjata tai toisaalta taloa ei välttämättä saatu myydyksi.

Meidän perheelle myytiin päällisin puolin nätiksi remontoitu valesokkelitalo, jossa löytyi lopulta raja-arvot ylittävät määrät haitallisia mikrobeja selkeitä laiminlyöntejä

ja rakennusvirheitä ja ilmavuotoja. Me, lapsiperhe, köyhdyimme oikeustaistossa ja terveys meni! (ketju 18, kommentti 35)

Yksi kohde, johon taloudelliset mahdollisuudet keskusteluissa liittyivät, oli vaatteet. Pukeutumiseen köyhyyden koettiin heijastuvan erilaisin tavoin. Jotkut vanhemmat karsivat omien vaatteidensa ostamisesta. Vaatteiden ostamiseksi toteutettiin erilaisia asioita, kuten hyödynnettiin kirpputoreja ja muiden vanhojen vaatteiden käyttämistä.

— pidetään myös vapaa-ajalla työpaikan maksamia, ostokortilla ostettuja työvaatteita — (ketju 18, kommentti 36)

Yksittäisissä kommentteissa esiintyi suuriakin puutteita muissakin arjen tarpeissa, kuten hygieniatarvikkeiden hankinnassa. Toisaalta jotkut kommentoijat eivät kokeneet vaikeuksia perustarpeiden kattamisessa perheelleen. Rahat riittivät juuri välttämättömiin tarpeisiin.

Vauvanvaipat voi tosiaan olla loppu, eikä löydy sitä 10-15e., millä lisää ostaisi.. (ketju 18, kommentti 12)

Olen joutunut nukkumaan vuosia lapsen kanssa samassa vieraspedissä kun ei ole varaa ostaa sänkyyn patjoja. (ketju 18, kommentti 3)

6.2 Kokemukset materiasta ja elämyksistä

Mahdollisuuksista omistaa erilaisia asioita ja osallistua elämyksiin esitettiin kokemuksia. Yhtenä arjen kannalta olennaisena asiana jaettiin kokemuksia auton omistamisesta. Toiset kirjoittajista näkivät auton omistamisen välttämättömänä asiana. Jotkut taas kirjoittivat, että heillä ei ollut mahdollisuutta tähän.

Autoa ei ole ja joka perjantai matkaamme bussilla markettiin, josta kuljetamme ostokset repuissa kotiin. (ketju 17, kommentti 1)

Köyhyys näytti kommenteissa heijastuvan älypuhelimien ja muun elektroniikan omistamiseen. Jotkin kommentoijat kertoivat perheenjäsenten käyttävän halpoja, vanhoja tai rikkiäisiä puhelimia, tai ei puhelinta ollenkaan. Uusia laitteita ei välttämättä pystytty hankkimaan.

t, äiti, jolla ei ole älypuhelimia (ketju 5, kommentti 2)

Köyhien perheiden mahdollisuuksista matkustamiseen jaettiin kokemuksia. Joillakin perheillä mahdollisuuksia matkustamiseen ei ollut ollenkaan. Jotkin kommentoijat taas kertoivat, että perheellä on ollut mahdollisuuksia matkustaa. Kotimaassa matkustaminen nähtiin toisaalta mahdollisuutena, että toisaalta riittämättömänä, jos verrattiin lapsen elämää muihin ikätovereihin.

Meillä ei mökkiä, ei mitään mahdollisuutta etelään tai lapin matkoihin. (ketju 9, kommentti 2)

Meidän perhe ehkä poikkeus, että me kyllä matkustetaan. Se on mahdollista alle keskituloisellekin, jos säästää sekä tinkii muusta ja valitsee esim tietynlaisen majoituksen. (ketju 3, kommentti 3)

Kokemusten perusteella monessa perheessä köyhyys rajoitti perheenjäsenten mahdollisuuksia maksulliseen harrastamiseen ja vapaa-ajan aktiviteetteihin. Raha rajoitti sekä lapsen, että vanhemman osallistumista. Lapset eivät voineet osallistua maksullisiin harrastuksiin ja vanhemmat taas eivät voineet käydä vapaa-ajallaan esimerkiksi ravintoloissa.

Ei varaa harrastaa mitä toivoisivat — (ketju 18, kommentti 35)

Ei ole varaa tulla ees keskustaan bussilla, puhumattakaan elokuvista, kahvilasta.. (ketju 18, kommentti 12)

Toisaalta joidenkin perheiden kokemusten mukaan mahdollisuuksia harrastamiseen oli. Lasten toivoma harrastaminen tai koulun maksullinen meno saatettiin mahdollistaa tinkimällä jostakin muusta. Jotkut taas kokivat ilmaisten tai edullisten vapaa-ajan mahdollisuuksien, kuten ulkoilun, retkeilyn tai kirjastossa käymisen olevan vaihtoehtoina maksullisille harrastuksille.

Minulla lapsi pyysi ja toivoi jo jonkin aikaa päästä ratsastamaan. Nyt syksyllä hän lähti yhteen pienten koululaisten ratsastuskerhoon. Vaikka olemme pienituloisia ihmisiä, niin silti mietin, että kyllä pienituloisenkin perheen lapsella on oikeus harrastaa, sitä mikä häntä kiinnostaa. (ketju 5, kommentti 3)

Tehdään yhdessä paljon juttuja, käydään retkillä metsässä, leikkipuistossa, kirjastossa, jumpassa, muskarissa, uimahallissa ja tavataan kavereita. (ketju 7, kommentti 1)

Arjen ohella köyhissä perheissä koettiin myös mahdottomuutta viettää tai osallistua juhlapäiviin. Tähän syynä oli, ettei rahat riittäneet, tai toisaalta rahaa säästettiin juhlimisesta.

— ei ollut varaa kastetilaisuuteen, lapsi jäi kastamatta. (ketju 18, kommentti 10)

Tuntuu todella pahalta, kun lapseni saa kutsuja kaiken maailman teema- tai tapahtumasyntymäpäiville. Lahjoihin menee rahaa tolkkottomasti, joihin meillä ei ole varaa. (ketju 18, kommentti 31)

6.3 Kokemukset sosiaalisista suhteista ja yhteiskunnasta

Kommenteissa ilmeni perheiden vertaavan elämäänsä suhteessa ympäröiviin ihmisiin ja ympäristöihin. Köyhyys heijastui pääasiassa lasten, mutta myös aikuisen sosiaalisiin suhteisiin. Lasten koettiin jäävän varattomuuden takia paitsi tietyistä asioista nimenomaan suhteessa kavereihin tai koulutovereihin. Lapsen kirjoitettiin esimerkiksi olevan ainoa luokaltaan, joka asui kerrostaloasunnossa. Lasten kaverit saattoivat kieltäytyä tulemasta köyhään kotiin kyläilemään. Vanhemmat kokivat, että köyhän lapsen elämän erilaisuus verrattuna toisiin kavereihin näkyi myös koulussa. Vanhemman sosiaalisen elämän taas koettiin rajoittuvan esimerkiksi sairauden aiheuttaman rajoittuneisuuden takia.

Kiva sit taas kun koulussa käyvät opettajan johdolla läpi mitä kivaa on lomalla tehty. Yks sanoo olleensa Espanjassa ja toinen voi kertoa että pelasi lautapeliä (ketju 9, kommentti 2)

Olen fyysisesti sairas enkä pääse kodista itse liikkeelle — (ketju 18, kommentti 2)

Monet köyhistä perheistä olivat turvautuneet sosiaaliturvajärjestelmään. Joidenkin perheiden tilanteisiin liittyi lapsen kanssa kotona oleminen, ja he saivat kotihoidontukea tai hoitorahaa. Toisten perheiden elämää varjosti sairastaminen joko pysyvästi tai tilapäisesti, ja vanhemman tulonlähteenä toimi esimerkiksi kuntoutustuki tai työkyvyttömyyseläke. Perheiden toimeentuloa tuettiin myös asumistuella. Kirkon diakoniatyö mainittiin kommentteissa yhtenä tahona, josta apua oli köyhänä haettu.

En pystynyt käymään enää töissä koska psykoosisairauteni oireili. Olin sairauslomalla ja sitten kuntoutustuella. (ketju 18, kommentti 21)

Lähikaupan margariini oli liian kallista budjettiin. Torstaina tulee asumistuki ja saan ostettua ruokaa. (ketju 18, kommentti 56)

– –selvittiin ja kiitos kuuluu myös kirkon diakonialle. Sain sieltä 30 euron setelin viikon ruokaostoksiin (ketju 18, kommentti 24)

Yhteiskunnan erilaisten muutoksien koettiin vaikuttaneen köyhien perheiden talouteen ja elämään. Yleinen hintojen nousu luonnollisesti aiheutti ongelmia perheiden rahojen riittämiseen. Covid19-pandemiasta keskusteltiin harvoissa kommentteissa, ja hyvin erilaisissa yhteyksissä. Joku oli kokenut pandemian romauttaneen talouden ja terveyden, kun toinen taas oli kokenut pandemia-ajan helpotuksena, koska ei tarvinnut pohtia kuinka osallistua maksullisiin menoihin. Toisen asteen koulutuksen muuttuminen maksuttomaksi nähtiin merkittävänä helpotuksena.

Näillä ruuan ja bensanhinnoilla en tiedä enää miten tarkkaan budjetoitu ruokakaupan lasku kuukaudeksi kerrallaan saadaan riittämään. (ketju 18, kommentti 24)

Meillä on maksuton 2 asteen koulutus, mikä ainakin meidän perheessä on iso asia. (ketju 5, kommentti 4)

6.4 Kokemukset erilaisista elämäntilanteista

Perheiden kokemuksissa toistuivat tietynlaiset perhemuotoon, terveyteen ja työllistymiseen liittyvät asiat. Moni kommentoija oli yksinhuoltaja. Erotilanteiden jälkeinen aika mainittiin taloudellisesti vaikeaksi.

*Talous voi olla aika kohdillaan, mutta sitten koittaa yksinhuoltajuus. Pitäisi elää so-
vussa.* (ketju 7, kommentti 6)

Sairastaminen liittyi monen köyhän perheen elämään. Sairauksista kärsivät sekä lapset että vanhemmat. Joissakin tilanteissa sairastaminen esti tai rajoitti työntekoa. Sairauden aiheuttama väsymys myös vähensi voimia taistella omista oikeuksista. Työttömyyttä koettiin köyhissä perheissä myös ilman sairauksia. Toisaalta köyhyyttä koettiin myös, vaikka vanhempi olikin työelämässä, eli palkka ei meinannut riittää elämiseen.

30 vuotta köyhänä ollut 2 lapsen yh-äiti.MARISJOILLE.JUU EN MENE TÖIHIN,OLEN LIIAN SAIRAS SIIHEN. (ketju 18, kommentti 12)

Todellista köyhyyttä on se, kun pitää jättää ateria väliin, että lapset saavat ruokaa. Tilanne tosin väliaikainen, elokuussa alkavat taas työt. Tosin matalapalkka-alalla, mutta jää enemmän käteen. (ketju 18, kommentti 34)

6.5 Kokemukset lapsen ja vanhemman suhteesta köyhyyteen

Moni vanhempi pohti kommentteissaan lasten elämää köyhyydessä. Lasten koettiin olevan ymmärtäväisiä perheen taloustilanteen suhteen ja oppineen järkevään rahankäyttöön. Osa koki, että lapset olivat tyytyneet tilanteeseensa. Moni kuitenkin näki köyhyyden heijastuvan lapsen elämään negatiivisesti. Taloudellisen tilanteen piilottaminen lapselta koettiin mahdottomana. Lasten nähtiin ahdistuvan köyhyydestä tai sen aiheuttamasta rajoittuneisuudesta. Lasten kirjoitettiin esimerkiksi kokevan surua siitä, ettei perheellä ole varaa samoihin asioihin kuin ystävillä.

Me ollaan köyhä perhe. Kyllä teini sen tajuaa... (ketju 14, kommentti 1)

Jotain lapset ovat tästä oppineetkin, ainakin sen, että aina elämä ei mene suunnitelmien mukaan ja siitäkin voi selvitä. Ovat myös hyvin säästäväisiä, suoranaisia saitu-reita, mikä on tietysti hyvä, mutta joskus toivoisin, että hekin uskaltaisivat toivoa tai pyytää jotakin, että olisivat sillä tavalla normaaleja nuoria. Uskaltaisivat haaveilla vielä. (ketju 18, kommentti 27)

Köyhät vanhemmat esittivät kokemuksia erilaisista tunteista. Monet negatiiviset tunnekokemukset liittyivät jossakin muodossa vanhemman voimattomuuteen tai huolestuneisuuteen. Myös syyllisyyttä koettiin. Kommenteissa korostui myös kokemus taloudellisen tilanteen kanssa pärjäämisestä, koska vaihtoehtoja ei ollut tarjolla.

Mieluummin säästää voimia esimerkiksi siihen että pää pysyy senverran koossa, että pystyy hoitamaan lapsensa tai etteivät lapset menetä kokonaan vanhempaansa.
(ketju 18, kommentti 9)

Pakko pärjätä kun enempää rahaa ei tule. (ketju 7, kommentti 2)

Keskusteluissa havaittiin tietynlaisia toimintoja, joita köyhät vanhemmat tekivät. Jotkin asioista olivat arkisia rutiineja, mutta köyhyys heijastui suuriinkin elämän arvoihin ja valintoihin. Vanhemmat kirjoittivat monesti tinkivänsä omista asioistaan. Tinkimisellä saatettiin mahdollistaa lapselle jokin asia. Rahatilannetta pyrittiin parantamaan konkreettisilla toimintakeinoilla, kuten kierrätettyä tavaraa hyödyntämällä, turhaa ostamista välttelemällä ja säästämällä. Moni vanhempi kirjoitti elävänsä päihteettömästi.

– omista jutuistani tingin mut eipä sitä aikuinen paljoa tarvitsekaan. (ketju 3, kommentti 2)

Ja ennen kuin lynkkaatte minut, niin olen maisteri, en tupakoi, juo, käy kampaajalla tai shoppaile mitään... (ketju 13, kommentti 1)

Arjen keinojen ohella vanhemmat tekivät myös suurempia valintoja ajatellen lastensa tulevaa elämää. Aikaisemmin mainittiin monen vanhemman kokevan lastensa osaavan käyttävän rahaa säästeliäästi. Lasten taloudellinen neuvominen havaittiinkin yhtenä vanhemman toimimisen muotona. Joillakin perheillä köyhyys oli ainakin osasyynä siihen, että enempää lapsia päätettiin olla hankkimatta.

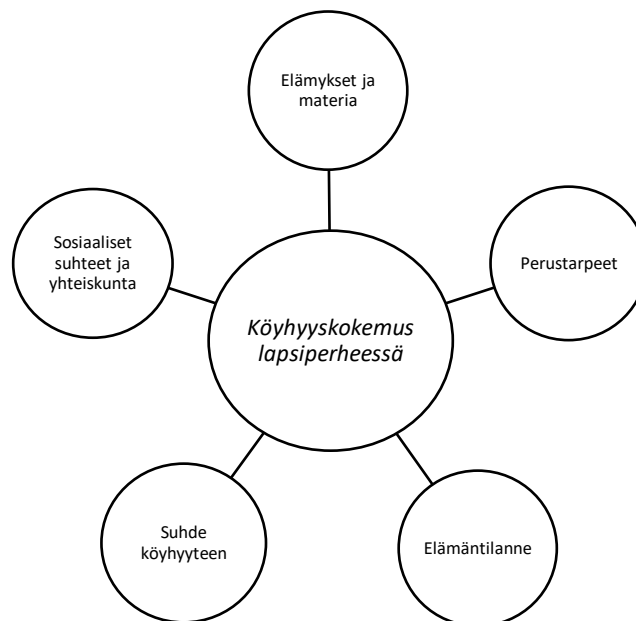
Olisin voinut jättää tietysti kertomatta huonosta rahatilanteestamme, mutta eihän se nyt lapsilta ole ikinä huomaamatta jäänyt ja katsoin kuitenkin hyödyllisemmäksi opettaa heille budjetointia ja rahankäyttöä, kuin jättää opettamatta. (ketju 17, kommentti 1)

Vauvakuume olisi kova, mutta emme vain voi hankki lisää, koska ei ole varaa. (ketju 2, kommentti 4)

7 Pohdinta

7.1 Keskeiset tulokset

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, millaisia kokemuksia lapsiperheiden köyhyydestä keskustelupalstalla esitetään. Tarkoituksena oli tuoda esille mahdollisimman realistisesti, millaista elämä köyhissä lapsiperheissä voi olla. Tuloksena saatiin laajasti kokemuksia, jotka jakautuivat viiteen pääluokkaan; kokemuksiin arjen konkreettisista tarpeista, materiasta ja elämästä, sosiaalisista suhteista ja yhteiskunnasta, erilaisista elämäntilanteista sekä suhteesta köyhyyteen (kuvio 4). Opinnäytetyön tulokset rajautuivat lähestulkoon ainoastaan vanhempien kokemuksiin, koska keskustelupalstalla ei löytynyt montaa lasten kirjoittamaksi oletettua kommenttia, jotka olisivat vastanneet tutkimuskysymykseen. Lasten kokemusten esiin tuomiseksi jokin muu, lasten keskuudessa suosittu tutkimusympäristö, lienisi parempi vaihtoehto selvitykselle. Muutoin työssä saatiin hyvinkin monista näkökulmista tutkimuskysymykseen vastauksia.

Kuvio 4. Köyhyykokemus lapsiperheessä

Köyhillä perheillä esiintyi kokemuksia siitä, että rahat riittivät juuri ja juuri elämän pakollisten kulu-
jen kattamiseen. Esimerkiksi Isola ja Suominen (2016, 26) toteavat, ettei Suomessa katsota ihmis-
ten kärsivän absoluuttisista elämän puutteista. Kuten oli oletettavissa, monia absoluuttisia köy-
hyyskokemuksia ei myöskään tässä aineistossa esiintynyt. Kuitenkin joidenkin keskusteluissa
esitettyjen kokemusten perusteella köyhän vanhemman on täytynyt tinkiä omasta syömisestään,
jottei joutuisi tinkimään lapsen tarpeista. Tällainen tuskin voi ainakaan pitkään jatkuvana olla vai-
kuttamatta vanhemman terveyteen. Myös jotkin yksittäiset jaetut kokemukset liittyen esimerkiksi
hygienian tai sänkyjen puutteisiin, olivat huolestuttavia. Asumisen suhteen perheet jakoivat koke-
muksia asumisen vaatimattomuudesta, mutta esimerkiksi asunnottomuuden kokemuksia ei aineis-
tossa esiintynyt. Toisaalta – olisiko asunnottomalla mahdollisuutta jakaa kokemustaan palstalla?

Kommentoijat näkivät köyhyyden estävän tiettyjen asioiden omistamisen sekä osallistumisen eri-
laisiin elämyksiin. Muun muassa Hakovirta ja Kallio (2020, 15) toteavat köyhyyden olevan myös
ajallisesti suhteellista, ja suomalaisten käsitysten minimielintasosta muuttuneen sen noustessa. On
siis luonnollista, että kommentoijissa jaettiin kokemuksia auton omistamattomuudesta tai vaikkapa
mahdottomuudesta ostaa elektroniikkaa, kuten älypuhelinta. Arjen asioiden sujuva hoitaminen
ilman älypuhelinta on hyvin haasteellista nyky-yhteiskunnassamme. Opinnäytetyössä köyhyyden
havaittiin vaikuttaneen köyhien perheiden mahdollisuuksiin vapaa-ajan viettoon, kuten harrastuk-
siin. Myös Hakovirta ja Rantalaiho (2012, 114–116) havaitsivat, että perheen taloudellinen tila voi
rajoittaa lapsen toimintamahdollisuuksia, ja myös vertaissuhteiden syntymistä, kun vapaa-aikaa ei
pystytä viettämään niin kuin muut ympärillä. Keskusteluissa jaettiin myös köyhien perheiden koke-
muksia matkustamisen suhteen. Useat kommentit matkustamisesta, tai lähinnä pystymättömyy-
destä siihen, kuvastanevat hyvin köyhyyden suhteellisuutta ympäristöön. Kun ennen lomamatkat
on koettu kenties enemmän ylellisenä aktiviteettina, on siitä tullut yhä enemmän monen saavutet-
tavissa oleva asia, ja sitä kautta varattomuus matkustaa koetaan köyhyytenä. Mainitaanpa kykene-
mättömyys yhteen lomamatkaan vuodessa kuitenkin yhdeksi köyhyyden indikaattoriksi myös Eu-
roopan unionin aineellisen puutteiden mittarissa (Mukkila ym. 2022, 197).

Perheiden kokemukset muotoutuivat selkeästi suhteessa sosiaaliseen ympäristöön ja yhteiskun-
taan. Elämää vertailtiin etenkin suhteessa lasten kavereihin, ja lasten nähtiin jäävän ulkopuolelle
tietystä asioista. Vanhempien kokemukset olivat samankaltaisia kuin Hakovirran ja Rantalaihon

(2012, 114-116) havainnot lasten kokemuksista, joissa havaittiin, että erilaiset taloustilanteet vaikuttavat lasten arkeen sekä materiaalisella että tunteiden tasolla, ja lapsi voi varattomuuden takia jäädä vailla yhteenkuuluvuuden tunnetta. Samankaltaisia havaintoja teki myös Odenbring (2019), jonka mukaan köyhillä lapsilla on vähemmän mahdollisuuksia viettää aikaa ystävien kanssa, joka voi johtaa jopa lapsen oma-aloitteiseen syrjäytymiseen ystävistä. Hän havaitsi lasten pystymättömyyden tehdä samoja asioita ystävien kanssa aiheuttavan heille stressiä. Köyhyys vaikutti lasten haluttomuuteen kutsua kavereita kylään. (Odenbring 2019, 847 & 825–855.) Tästä asiasta tehtiin opinnäytetyössä hiukan erilainenkin havainto; kaverit eivät valitettavasti edes halunneet tulla vaatimattomaan kotiin kyläilemään.

Kommenteissa esitettiin kokemuksia myös yhteiskuntaan ja sen muutoksiin liittyen. Erilaisten tukien saamisen kokemukset olivat luonnollisesti yleisiä, onhan sosiaaliturvaetuksien tarkoitus taata toimeentulon riittävyys erilaisissa elämänvaiheissa. Covid 19-pandemiasta puhuttiin kommenteissa enää yllättävän harvakseltaan, ottaen huomioon, että kysyttäessä pandemia-aikaan pienituloisten perheiden lapsilta, jopa 60 % lapsista koki perheillensä olevan vaikeuksia toimeentulon kattamisessa (Perheen taloudellisen tilanteen vaikutukset lasten arkeen, hyvinvointiin ja turvallisuuden tunteisiin 2021, 6). Kenties pandemian tuomista taloushuolista on osa perheistä jo selvinnyt. Tälläkin hetkellä koettelevan hintojen yleisen nousun monet perheet taas mainitsivat taloudellista tilannettaan horjuttavaksi. Tämä ei ole yllättävää, kun otetaan huomioon, kuinka monien tuhansien perheiden on laskettu tippuneen köyhyysrajan alle hintojen nousun myötä (Hiilamo ym. 2022). Vuonna 2021 tehtiin poliittisesti köyhien perheiden kannalta merkittävä muutos, kun voimaan astunut oppivelvollisuuden laajentaminen muun muassa muutti toisen asteen koulutukset maksuttomaksi, ja helpotti monen nuoren jatko-opiskelua. Tästä muutoksesta olivat perheet kokeneet apua.

Perheet esittivät kokemuksia erilaisista elämäntilanteista. Yksinhuoltajien kokemusten esiin nousu oli oletettavaa, koska yksinhuoltajuus on useasti todettu olevan liitoksissa toimeentulovaikeuksiin (esim. Salmi ym. 2014, 82; Okkonen 2014; Salmi 2020 54 & 58–59). Kommenteissa tuli esiin myös sekä vanhempien työttömyyden ja työkyvyttömyyden, että työssäkäynnin kokemuksia. Työssäkäyvien vanhempien köyhyyden kokemuksetkaan eivät olleet yllättäviä, sen ollessa erityisesti lapsiperheitä koskettava ongelma (Salmi 2020, 54). Vanhempien tuntemukset ja huolet lasten elämän suhteen olivat varmasti osittain aiheellisia, ottaen huomioon aikaisemman selvityksen.

Lasten kokemuksia luotaavassa Pelastakaa lapset ry:n kyselyssä todettiin, että matalatuloisissa perheissä lapset kokivat esimerkiksi enemmän taloustilanteesta johtuvaa kateutta, huolta tai syyllisyyttä (Perheen taloudellisen tilanteen vaikutukset lasten arkeen, hyvinvointiin ja turvallisuuden tunteisiin 2021, 6.). Huolestuttavia olivat myös vanhempien kokemukset omista voimattomuuden tunteistaan, jotka nekin olivat samansuuntaisia matalan toimeentulon perheiden aikaisempiin kokemuksiin (Salmi, Närvi & Lammi-Taskula 2016, 37–38).

7.2 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksessa täytyy tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistuksen mukaan aina noudattaa yleisiä eettisiä periaatteita, joiden mukaan tässäkin opinnäytetyössä toimittiin. Yleisiin periaatteisiin sisältyy tiivistetysti tutkittavien ihmisarvon ja -oikeuksien, perustuslaissa (1999/731, 6–23§) määrättyjen oikeuksien, kulttuuriperinnön ja luonnon monimuotoisuuden kunnioittaminen sekä tutkimuksen tekeminen niin, ettei siitä aiheudu merkittävää haittaa, riskejä tai vahinkoja tutkittavana oleville. Peruslähtökohtana ihmisiin kohdistuvassa tutkimuksessa on tutkimukseen osallistuvien henkilöiden ihmisarvon ja oikeuksien kunnioittaminen. Tärkeää on tutkijan perehtyneisyys tutkittavaan kulttuuriin, yhteisöön ja niiden taustoihin, millä vältetään tarpeettoman haitan aiheuttaminen. Tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden yksityisyyttä tulee suojella eikä lähtökohteisesti ole asianmukaista julkaista tutkittavien henkilöiden tietoja niin, että niistä voitaisiin henkilöitä tunnistaa. Ohjeistuksessa on määritelty muitakin periaatteita muun muassa tutkittavan kohtelusta ja oikeuksista, sekä periaatteet alaikäisten, ja vajaakykyisten henkilöiden tutkimukselle sekä henkilötietojen käsittelylle. Myös näitä ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen periaatteita opinnäytetyössä seurattiin, niiltä osin kuin se oli tutkimuksen kannalta tarpeellista. Osa näistä periaatteista koskevat kuitenkin lähinnä sellaisia tutkimustilanteita, joissa ollaan vuorovaikutustilanteissa esimerkiksi haastattelun kautta, joten ne eivät olleet opinnäytetyössä olennaisia. (Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa 2019, 7–13).

Tarkasteltaessa etiikkaa erityisesti sosiaalisen median tutkimuksessa, keskiöön nousee useita kysymyksiä. Association of Internet Researchers, AoIR, on julkaissut suositukset internet-tutkimusta koskien. Kyseinen yhdistys määrittelee yhdeksi yleisimmäksi ongelmaksi verkkoaineistoa käytettäessä sen, käsitetäänkö tällaisen tutkimuksen kohteena olevan ihminen. Tästä kysymyksestä on ollut paljon erimielisyyttä, koska kun tutkimuskohteena on ihminen, täytyy etiikkaa tarkastella eri

tavalla kuin muissa tutkimuksissa. Käsitteen ihmistutkimuksesta ei nähdä soveltuvan erityisen hyvin esimerkiksi tutkimuksiin, joissa ei olla suoraan ihmisten kanssa tekemisissä, kuten moniin Internetin tutkimusympäristöihin. Joissakin yhteyksissä verkkotutkimuksessa ihmisyyden sijasta voitaisiinkin tarkastella haittoja, haavoittuvuutta ja henkilötietoja. (Markham & Buchanan 2012, 6.) Toisesta näkökulmasta ajatellen, eettisiä periaatteita voidaan joka tapauksessa tarkastella ihmistutkimuksen viitekehyksessä, koska kaikkeen digitaaliseen tietoon liittyy jossain vaiheessa yksittäiset ihmiset (mts. 4).

Henkilötietojen käsittelyyn liittyvän lainsäädännön näkökulmasta, kaikki julkinen verkkokeskustelu on julkista tietoa, ja sen käyttäminen aineistona sallittua (Kosonen, Laaksonen, Rydenfelt & Tenkamo-Moisio 2018, 119). Teknisesti ottaen kaikille saatavana olevia verkon aineistoja on mahdollista käyttää, kuin mitä vain julkista materiaalia. Tutkija ei voi kuitenkaan aina luottaa pelkästään aineiston näennäiseen julkisuuteen (Turtiainen & Östman 2013, 56). Myös AoIR:in suosituksissa muistutetaan kuitenkin aina tapauskohtaisesta julkisen ja yksityisen tiedon rajan pohdinnasta. Vaikka ihmiset kirjoittavat julkiselle alustalle, he eivät välttämättä ymmärrä kuitenkaan kirjoituksen julkisuutta. (Markham & Buchanan 2012, 7.) Julkiseksi tuotetun tiedon luonne voi olla sisällöltään yksityistä. Myös palveluiden muuttuvat yksityisyysasetukset sekä käyttöehdot saattavat aiheuttaa joskus tiedon tuottajalle epäselvyyttä kirjoituksen julkisuudesta. Tämä on oleellista huomioda, sillä verkkoaineistot kuitenkin mahdollistavat hyvinkin arkaluontoisten ja yksityisten aiheidenkin käsittelyn. (Kosonen ym. 2018, 120.). Opinnäytetyön aihetta ja aineistoa valittaessa on kiinnitetty huomiota näihin kysymyksiin ja pohdittu sen eettisyyttä, ja valitun aiheen nähdään eettisesti olevan sovelias julkisen tiedon käyttöön. Myöskään aineiston julkisuudesta ei sinänsä ole epäselvyyttä, koska työssä käytetty keskustelualue on sellainen, jota voi tarkastella kuka tahansa ilman tunnistautumista, eikä esimerkiksi suljettu foorumi. Keskustelupalstan julkisuudesta huolimatta huomioon otettiin alustan tietosuojakäytännöt ja käyttöehdot.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta määrittelee periaatteissaan tutkittavan oikeuksista ja kohteista, joista keskeisenä mainitaan tutkittavan tietoinen suostumus osallistua tutkimukseen (Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa 2019, 8). Koska monilla verkkoalustoilla keskustelua käydään anonyymisti eikä tiedon tuottajien yhteystietoja ole usein löydettävissä, on useissa verkkotutkimuksissa suostumuksen ke-

rääminen kaikilta tutkittavilta lähes mahdotonta. Tutkimuksen keskittyessä sisällölliseen tarkasteluun, tutkittavien erillistä suostumusta ei myöskään katsota vaadittavan, koska aineistojen voidaan katsoa rinnastuvan julkisiksi tai rekisteriaineistoiksi. (Laaksonen 2018) Opinnäytetyön tutkimusympäristössä, keskustelupalstoilla, keskustelua käydään anonyymisti, eikä kirjoittajien yhteystietoja ole saatavilla, joten tutkittavia ei voida jäljittää suostumuksen pyytämiseksi. Voidaan katsoa opinnäytetyön aineistojen rinnastuvan julkisiksi myös siltä kannalta, että työssä keskitytään kommenttien sisällölliseen tietoon, eikä kirjoittajiin.

Koska keskustelupalstalla keskustellaan nimimerkillä ja kirjoittajien jäljitys tutkimuksessakin olisi mahdotonta, on kirjoittajan tunnistamisen mahdollisuus pieni. Riski henkilöllisyyden tunnistamiseen on kuitenkin olemassa nimettömyydestä huolimatta. (Kosonen ym. 2018, 119 & 121) Jopa anonyymeistä aineistoista voidaan tunnistaa ihmisiä, jos ne sisältävät tarpeeksi henkilökohtaisia tietoja (Markham & Buchanan 2012, 7). Sosiaalista mediaa tutkittaessa onkin aina muistettava tutkittavien yksityisyyden suojan ja tietojen suojatun säilytyksen varmistus. Esimerkiksi tekstinäytteitä hakemalla on julkisesta aineistosta helposti löydettävissä sen kirjoittaja. Aineistonäytteitä esittäessä täytyy siis ottaa mahdolliset haitat huomioon. (Kosonen ym. 2018, 121.) Jo alussa oli selvää, että mahdolliset yksityiseksi tiedoksi käsitettävä materiaali tullaan jättämään pois lopullisesta aineistosta, aineiston julkisuudesta huolimatta. Näin jouduttiinkin tekemään jo potentiaalisia keskusteluketjuja valitessa yhdelle viestiketjulle, jonka aloitusviestin katsottiin sisältävän liian yksityiskohtaista kuvailua muiden, kuin kirjoittajan elämästä. Lisäksi joitakin yksittäisiä kommentteja ketjuista jätettiin ottamatta mukaan aineistoon, vaikka ne olisivat vastanneet tutkimuskysymykseen. Tämä oli samasta syystä kuin edellä mainitun aloitusviestin kohdalla. Aineistolainauksen kohdalla kiinnitettiin erityistä huomiota siihen, että ne olivat eettisesti sopivia.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta tarkastellaan eri tavalla kuin määrällisen tutkimuksen. Luotettavuutta täytyy tarkastella jo työn suunnitteluvaiheessa – tutkimusongelman määrittely, tutkimusmenetelmien valinta ja prosessin toteuttaminen tieteellisesti oikein ovat tärkeässä asemassa tutkimuksen luotettavuudelle. Jotta tutkimus olisi luotettavaa, täytyy tutkijan dokumentoida prosessia ja perustella valintojaan mahdollisimman tarkasti. Tämä toimii edellytyksenä luotettavuuden tarkastelulle. (Kananen 2017, 176.) Tutkimusprosessin kulkua dokumentoitiin opinnäytetyössä mahdollisimman tarkasti joka vaiheessa, jotta tutkimus olisi mahdollisimman hyvin toistettavissa oleva. Tutkimuskysymystä muotoillessa ja tutkimusmenetelmää valittaessa pohdittu, millä keinolla

saataisiin aidosta ympäristöstä mahdollisimman todellista tietoa, joka vastaisi tutkimuskysymyseen. Myös aikaisemman tutkimustiedon tulosten samankaltaisuus voi vahvistaa omien tulosten luotettavuutta (Kananen 2017, 179). Saatuja tutkimustuloksia verrattiin aikaisempaan, erilaisista näkökulmista tehtyyn tutkimustietoon, joista löydettiin yhtäläisyyksiä.

Keskustelupalstat nähtiin saavutettavuutensa ja avoimuutensa takia potentiaalisena tiedon lähteenä. Aineisto on kaikille saatavilla olevaa, mikä lisää tutkimuksen läpinäkyvyyttä. Aineistoa kertyi myös varsin paljon. Aineiston avoimuuden suhteen täytyy ottaa huomioon, että vaikka keskustelupalsta onkin periaatteessa kaikkien saavutettavissa oleva paikka, ei se välttämättä tätä käytännössä kaikille ole. Kun otetaan huomioon köyhien ja huono-osaisten asema, kaikilla ei välttämättä ole laitetta, jolla päästä nettiin, tai vaihtoehtoisesti internetyhteyttä. Voi olla myös muita syitä, miksi joku ei kykene keskustelupalstalle kirjoittamaan. Tällaiset ihmiset opinnäytetyössä ovat jääneet huomion ulkopuolelle. Toisaalta koska kuka tahansa voi kirjoittaa keskustelupalstalle kommentin, ei myöskään voida olla varmoja, että kaikki kirjoittaneet oikeasti kuuluisivat kohderyhmään.

7.3 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet

Opinnäytetyön tuloksena syntyi kuvaus siitä, millaista elämä on köyhissä lapsiperheissä, ja millaisiin asioihin köyhyys heidän elämässään linkittyy. Perheiden kokemukset köyhyydestä syntyivät vahvasti suhteessa sosiaaliseen elinpiiriin ja yhteiskuntaamme. Opinnäytetyö osaltaan auttaa lukijaansa ymmärtämään esimerkiksi, millaisia tunteita köyhiin perheisiin kuuluvat kokevat, ja millaisia haasteita he kohtaavat jopa päivittäin arjessaan. Sosionomit voivat työskennellä köyhien perheiden parissa monella saralla – muun muassa varhaiskasvatuksessa, koulu- ja nuorisotyössä sekä perhe- ja lastensuojelutyössä. Köyhyyden kohtaamiselta edes jossakin muodossa tuskin välttyy millään sosiaalialan kentällä, ja yhdeksi sosionomin osaamisalueeksi määritelläänkin eriarvoisuuden, huono-osaisuuden ja hyvinvointia tuottavien rakenteiden ja prosessien analysoinnin osaaminen. Sosionomin osaamiseen kuuluu myös tukea yksilöiden, ryhmien ja yhteisöjen kasvua, kehitystä ja arkea erilaisissa elämäntilanteissa tavoitteellisesti. (Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit 2023) Erilaisissa elämänvaiheissa olevia asiakkaita työsään tukeville sosiaalialan ammattilaisille opinnäytetyön tulokset toivottavasti tuovat esiin niitä elämän ja arjen kohtia, joissa lapsiperheet erityisesti tarvitsisivat palvelujärjestelmän ja ammattilaisten tukea. Tulosten perusteella hyödyllistä olisi jatkotutkimuksessa ottaa selvää, millaisesta

avusta ja palveluista köyhät perheet itse kokisivat hyötyvänsä ja miten heidän mielestään sosiaalialan ammattilaiset voisivat heidän tilannettaan kohentaa.

Opinnäytetyön tarkoituksena ei ollut yleistää kokemuksia suoraan taloustilanteista riippuviksi. Köyhissä perheissä koettiin laajalla skaalalla erilaisia kokemuksia. Lapsiasiavaltuutettu Tuomas Kurttila korostikin vuonna 2018, ettei köyhyys ja vähävaraisuus itsessään tarkoita huonoa elämää, koettua epäonnea tai vanhempien huonoa hoivaa, eikä rikkaus taas välttämättä tuo mukanaan rakkautta. Tärkeää Kurttilan mielestä oli enemmän tulo- ja kulutustutkimusten ohella kiinnittää huomio pienituloisten lasten ja huoltajien kokemuksiin arjen paineisiin ja kokemuksiin. (Köyhyydellä ei leikitä 2018, 14.) Perheiden köyhyyskokemusten tutkimuksessa riittää varmasti työtä myös jatkossa.

Lähteet

Bastos, A. & Machado, C. 2018. Children and the dynamics of poverty and social exclusion: empirical evidence for Portugal. *International Journal of Social Economics*, 45, 9, 1385–1404. Viitattu 15.5.2023. <https://janet.finna.fi/>, ProQuest.

Ekvivalentti tulo. N.d. Käsitteet. Tilastokeskus. Viitattu 20.2.2023. https://www.stat.fi/meta/kas/ekvivalentti_tu.html

Elo, S., Kajula, O., Tohmola, A. & Kääriäinen, M. 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. *Hoitotiede* 34, 4, 215–225. Viitattu 28.4.2023. <https://janet.finna.fi/>, ProQuest.

Elo, S. & Kyngäs, H. 2008. The qualitative content analysis. *Journal of advanced nursing* 62, 1, 107-115. Viitattu 26.4.2023. https://www.researchgate.net/publication/5499399_The_qualitative_content_analysis

FIAM top-lista. 2023. FIAM Finnish Internet Audience Measurement. Viitattu 30.4.2023. <https://fiam.fi/tulokset/>

Glossary:Equivalised disposable income. 2021. Eurostat. Viitattu 1.4.2023. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Equivalised_disposable_income

Hakala, S. & Vesa, J. 2013. Verkkokeskustelut ja sisällön erittely. Julkaisussa *Otteita verkosta*. Toim. S-M. Laaksonen, J. Matikainen & M. Tikka. Tampere: Vastapaino. 216–244.

Hakovirta, M. & Rantalaiho, M. 2012. Taloudellinen eriarvoisuus lasten arjessa. *Sosiaali- ja terveys-turvan tutkimuksia*, 124. Helsinki: Kelan tutkimusosasto. Viitattu 13.4.2023. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37848/Tutkimuksia124.pdf>

Hiilamo, A., Räsänen, T., Korpela, T., Mukkila, S., Mäkinen, L. & Ristikari, T. 2022. Hintojen nousun vaikutuksia lapsiperheköyhyyteen voidaan lieventää vain vähän lapsilisäjärjestelmän muutoksilla. *Kelan tutkimusblogi* 14.9.2022. Viitattu 10.3.2023. <https://tutkimusblogi.kela.fi/arkisto/6774>

Hintojen nousu pakottaa lapsiperheitä hakemaan tukea arkeensa: "Lapset huolehtivat, että mitenköhän perhe pärjää". 2022. *MTV Uutiset* 24.09.2022. Viitattu 13.2.2023. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/hintojen-nousu-pakottaa-lapsiperheita-hakemaan-tukea-arkeensa-lapset-huolehtivat-etta-mitenkohan-perhe-parjaa/8520376>

Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. 2019. *Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019*. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja, 3. Viitattu 20.3.2023. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf

Isola, A-M. & Suominen, E. 2016. *Suomalainen köyhyys*. Helsinki: Into Kustannus.

- Kaartinen, H. 2015. Mitä aineeton köyhyys on? Pro gradu-tutkielma. Helsingin yliopisto, Valtiotieteellinen tiedekunta, Sosiaalitieteiden laitos. Viitattu 15.5.2023. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/156694>
- Kallio, J., Hautala, H. & Erola, J. 2020. Vanhempien huono-osaisuuden yhteys lasten koulupudokkuuteen. Julkaisussa Lapsiperheiden köyhyys ja huono-osaisuus. Toim. J. Kallio & M. Hakovirta. Tampere: Vastapaino. 7–33.
- Kallio, J. & Hakovirta, M. 2020. Johdanto: Huono-osaisuus ja köyhyys lapsiperheissä. Julkaisussa Lapsiperheiden köyhyys ja huono-osaisuus. Toim. J. Kallio & M. Hakovirta. Tampere: Vastapaino. 7–33.
- Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja- sarja. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu 10.4.2023. <https://janet.finna.fi/>, Booky.
- Kangas, O. & Ritakallio, V-M. 2008. Köyhyyden mittaustavat, sosiaaliturvan riittävyys ja köyhyyden yleisyys Suomessa. Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 61. Helsinki: Kelan tutkimusosasto. Viitattu 25.2.2023. <https://core.ac.uk/download/pdf/14903201.pdf>
- Kataja, K., Ristikari, T., Paananen, R., Heino, T. & Gissler, M. 2014. Hyvinvointiongelmien ylisukupolviset jatkumot kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten elämässä. Yhteiskuntapolitiikka, 79, 1, 38–54. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/114814/kataja.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Kosonen, M., Laaksonen, S-M., Rydenfelt, H. & Terkamo-Moisio, A. 2018. Sosiaalinen media ja tutkijan etiikka. Media & viestintä 41, 1, 117–124. Viitattu 18.5.2023. <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/69924/31024>
- Köyhyydellä ei leikitä. 2018. Lapsiasiavaltuutetun vuosikirja 2018. Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja, 3. Viitattu 17.5.2023. <https://lapsiasia.fi/documents/25250457/32008468/K%C3%B6yhyydell%C3%A4+ei+leikit%C3%A4.+Lapsiasiavaltuutetun+vuosikirja+2018.pdf/6d9c6002-3361-b13e-a654-bc8a06f28250/K%C3%B6yhyydell%C3%A4+ei+leikit%C3%A4.+Lapsiasiavaltuutetun+vuosikirja+2018.pdf?t=1601442541133>
- L 30.12.1997/1412. Laki toimeentulotuesta. Viitattu 21.4.2023. <https://www.finlex.fi/>, ajantasainen lainsäädäntö.
- Laaksonen, S-M. 2018. Taitavasti eettistä verkkotutkimusta. Vastuullinen tiede-sivusto. Viitattu 18.5.2023. <https://vastuullinentiede.fi/fi/tutkimustyo/taitavasti-eettista-verkkotutkimusta>
- Laaksonen, S-M., Matikainen, J. & Tikka, M. 2013. Tutkimusotteita verkosta. Julkaisussa Otteita verkosta. Toim. S-M. Laaksonen, J. Matikainen & M. Tikka. Tampere: Vastapaino. 9–33.
- Lačný, M. 2020. Approaches to subjective poverty in economic and sociological research. Human affairs, 30, 3, 413-427. Viitattu 15.4.2023. <https://janet.finna.fi/>, ProQuest.

Laihiala, T. 2018. Kokemuksia ja käsityksiä leipäjonoista – Huono-osaisuus, häpeä ja ansaitsevuus. Väitöskirja. Kuopio: Itä- Suomen yliopisto. Viitattu 3.5.2023. https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/18868/urn_isbn_978-952-61-2699-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Lapsen ääni 2022. Pelastakaa lapset ry. Viitattu 20.3.2023. https://pelastakaalapset.s3.eu-west-1.amazonaws.com/main/2022/10/26102145/lapsenaani2022_raportti_web.pdf

Lapset, nuoret ja koronavirüs. 2021. Lapsistrategian koronatyöryhmän arvio ja esitykset lapsen oikeuksien toteuttamiseksi. Valtioneuvoston julkaisuja 2021, 2. Helsinki: Valtioneuvosto. Viitattu 4.9.2022. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162647/VN_2021_2.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Lapsiperhe. N.d. Tilastokeskus. Käsitteet. Viitattu 3.9.2022. <https://www.stat.fi/meta/kas/lapsiperhe.html>

Markham, A. & Buchanan, E. 2012. Ethical Decision-Making and Internet Research. Recommendations from the AoIR Ethics Working Committee. Viitattu 2.3.2023. https://www.deakin.edu.au/_data/assets/pdf_file/0011/2536382/aoir-2012-ethics-guidelines.pdf

Moisio, P. 2006. Suhteellinen köyhyys Suomessa. Yhteiskuntapolitiikka 71, 6, 639–645. Viitattu 27.2.2023. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/101045/066moisio.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Moisio, P. 2009. Vähimmäisturva ja köyhyysraja Suomessa Selvitys sosiaaliturvan kokonaisuudistus (Sata) -komitealle. Avauksia, 9. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 22.4.2023. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80420/9c49c982-c5bc-45ed-aced-e9126c063697.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Mukkila, S., Moisio, P., Mäkinen, L. & Nykänen, E. 2022. Paljonko on riittävästi? Köyhyys ja perusturvan riittävyys. Julkaisussa Suomalaisten hyvinvointi. Toim. S. Karvonen, L. Kestilä & P. Saikkonen. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 194-207. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/145692/Suomalaisten%20hyvinvointi%202022%20verkko.pdf?sequence=4>

Mäkinen, L. 2017. Viitebudjetti köyhyyden mittarina – muuttuuko köyhyyden kuva? Julkaisussa Yhteiskuntapolitiikka, 82, 2, 153-164. Viitattu 2.4.2023. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/134586/YP1702_Makinen.pdf?sequence=1

Odenbring, Y. 2019. The Daily Life and Reality Behind Child Poverty in Sweden: Children's and Adolescents' Voices. Child Indicators Research 12, 3, 847-859. <https://janet.finna.fi/>, ProQuest.

Okkonen, K-M. 2014. Suomessa lasten toimeentulo on eurooppalaisittain turvattua. Tilastokeskus, artikkelit. Viitattu 14.4.2023. https://www.tilastokeskus.fi/artikkelit/2014/art_2014-02-26_001.html

Perheen taloudellisen tilanteen vaikutukset lasten arkeen, hyvinvointiin ja turvallisuuden tunteisiin. 2021. Pelastakaa lapset ry. Lapsen ääni 2021. Viitattu 5.3.2023. https://pelastakaalapsen.s3.eu-west-1.amazonaws.com/main/2021/10/19125525/lapsen-aaani-2021_raportti2.pdf

Perheiden määrä väheni vuonna 2021. 2022. Tilastokeskus. Tiedote 30.9.2022. Viitattu 18.5.2023. <https://www.stat.fi/julkaisu/cku2jk59k8sbo0c58x6z45mhx>

Perälä, M. 2020. "KYLLÄ SITÄ SELVIÄÄ ILMAN RAHAA KUN ON PAKKO" Lapsiperheköyhyys internetin keskustelupalstoilla. Pro gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Sosiaalityö. Viitattu 25.4.2023. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/123276/Per%c3%a4l%c3%a4Marianne.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Pienituloisten määrä kasvoi vuonna 2021. 2022. Tilastokeskus. Katsaus 19.12.2022. Viitattu 5.5.2023. <https://www.stat.fi/julkaisu/clbksh4ppy1y20bum4uh8ngbg>

Pienituloisuus. N.d. Käsitteet. Tilastokeskus. Viitattu 20.2.2023. <https://www.stat.fi/meta/kas/pienituloisuus.html>

Report of the World Summit for Social Development, Copenhagen, 6-12 March 1995. 1996. Yhdistyneet kansakunnat. United Nations publication, New York. Viitattu 30.4.2023. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/>

Ristikari, T., Törmäkangas, L., Lappi, A., Haapakorva, P., Kiilakoski, T., Merikukka, M., Hautakoski, A., Pekkarinen, E. & Gissler, M. 2016. Suomi nuorten kasvuympäristönä. 25 vuoden seuranta vuonna 1987 Suomessa syntyneistä nuorista aikuisista. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja, 101. Korj. p. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 20.4.2023. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131119/URN_ISBN_978-952-302-712-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Ruokonen, R. 2007. Perheiden kokemuksia köyhyydestä: nälkää, häpeää ja selviytymistä. Pro gradu-tutkielma. Helsingin yliopisto, Valtiotieteellinen tiedekunta, Sosiaalipsykologian laitos. Viitattu 5.5.2023. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/10801>

Saari, J. 2015. Huono-osaiset - Elämän edellytykset yhteiskunnan pohjalla. Gaudeamus. E-kirja. <https://janet.finna.fi/>, Ellibs Library.

Salmi, M. 2020. Lapsiperheiden köyhyys pitää yllä köyhyyden kierrettä. Julkaisussa Lapsiperheiden köyhyys ja huono-osaisuus. Toim. J. Kallio & M. Hakovirta. Tampere, Vastapaino. 37-72.

Salmi, M., Karvonen, S., Närvi, J. & Lammi-Taskula, J. 2016. Lapsiköyhyys on ajankohtaista myös Suomessa: yhteenveto ja suosituksia. Julkaisussa Lapsiköyhyys Suomessa 2010-luvulla. Toim. S. Karvonen & M. Salmi. Työpöytä 30/2016. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 68-72. Viitattu 4.4.2023. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131589/URN_ISBN_978-952-302-742-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Salmi, M., Närvi, J. & Lammi-Taskula, J. 2016. Köyhyys, toimeentulokokemukset ja hyvinvointi lapsiperheissä. Julkaisussa Lapsiköyhyys Suomessa 2010-luvulla. Toim. S. Karvonen & M. Salmi. Työpäpaperi 30/2016. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 13-44. Viitattu 4.4.2023. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131589/URN_ISBN_978-952-302-742-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Salmi, M., Sauli, H. & Lammi-Taskula, J. 2014. Lapsiperheiden toimeentulo. Julkaisussa Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Toim. J. Lammi-Taskula & S. Karvonen. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 82-105. Viitattu 1.3.2023. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116712/THL_2014_21Teema.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit. 2023. Suomen ammattikorkeakoulujen sosiaalialan koulutuksen verkosto. Viitattu 14.5.2023. <https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/wp-content/uploads/2023/04/SOSIAALIALAN-AMMATTIKORKEAKOULUTUKSEN-KOMPETENSSIT-2023.pdf>

Suoniemi, I. 2013. Köyhyyden dynamiikka Suomessa 1995–2008. Palkansaaajien tutkimuslaitoksen tutkimuksia, 114. Jyväskylä: Eläketurvakeskus. Viitattu 2.2.2023. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129382/KoyhydyndynamiikkaSuomessa19952008.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäiseminen. N.d. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 6.5.2023. <https://stm.fi/syrjaytymisen-ja-koyhyden-ehkaisy>

Turtiainen, R. & Östman, S. 2013. Verkkotutkimuksen eettiset haasteet: Armi ja anoreksia. Julkaisussa Otteita verkosta. Toim. S-M. Laaksonen, J. Matikainen & M. Tikka. Tampere: Vastapaino. 49-67.

Vaarama, M., Munkkila, S. & Hannikainen-Ingman. 2014. Suomalaisten elämänlaatu nuoruudesta vanhuuteen. Julkaisussa Suomalaisten hyvinvointi. Toim. M. Vaarama, S. Karvonen, L. Kestilä, P. Moisio & A. Muuri. Tampere: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 20-39. Viitattu 14.4.2023. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/125340/THL_TEE022_2014verkko.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Viitanen-Fält, S. 2019. ”Vakiintuneen niukkuuden aika” : Kokemuksia arjen köyhyydestä ja selviytymisen keinoista ikääntyneiden naisten elämäkulussa. Pro gradu-tutkielma. Helsingin yliopisto, Valtiotieteellinen tiedekunta, Sosiaalitieteiden maisteriohjelma. Viitattu 15.5.2023. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/306706>

Virrankari, L. & Isola, A-M. 2021. Miten käy mahdollisuuksille köyhyydessä? Yhteiskuntapolitiikka 86, 3, 287-296. Viitattu 14.5.2023. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/142700/YP2103_Virrankari%26Isola.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Liitteet

Liite 1. Linkit valittujen kommenttien ketjuihin

1.	https://www.vauva.fi/keskustelu/5049411/mista-tunnistaa-koyhan-perheen-suomessa
2.	https://www.vauva.fi/keskustelu/5039711/onko-myos-koyhalla-oikeus-saada-lapsia-niin-usein-syylistetaan-koyhaa-jolla
3.	https://www.vauva.fi/keskustelu/5034135/miten-se-rahattomuus-vaikuttaa-teinin-elamaan
4.	https://www.vauva.fi/keskustelu/4507499/perjantai-dokkari-koyha-perhe
5.	https://www.vauva.fi/keskustelu/4913369/koyhan-perheen-lapsi-en-paassyt-laskettelemaan
6.	https://www.vauva.fi/keskustelu/4682807/koyhan-perheen-teinille-kesareissu-kotimaassa
7.	https://www.vauva.fi/keskustelu/4499992/te-oikeasti-koyhat-kertokaa
8.	https://www.vauva.fi/keskustelu/4954547/lapsiperhekoyhyys-voitaisiin-estaa-lahekkonaan-jos
9.	https://www.vauva.fi/keskustelu/4846604/syysloma-alkaa-mita-tehda-koyhana
10.	https://www.vauva.fi/keskustelu/4942441/kysymys-pienituloisille-miksi-teette-paljon-lapsia-vaikka-ette-pysty-elattamaan
11.	https://www.vauva.fi/keskustelu/4905357/koyhana-yh-aitina-ylimaarainen-lapsilisa-tulle-tarpeeseen-mutta
12.	https://www.vauva.fi/keskustelu/4649725/ei-paljon-koyhan-lapset-harrasta
13.	https://www.vauva.fi/keskustelu/4755599/aikuinen-ala-kysele-koyhalta-lapselta-mita-kesalomalla-tehty-ja-mita-kouluun
14.	https://www.vauva.fi/keskustelu/4707213/missa-iassa-lapsi-kykenee-ymmartamaan-etta-koyha-lapsi-ja-tuo-toinen-lapsi-rikas
15.	https://www.vauva.fi/keskustelu/4736530/mita-vastaat-lapsellesi-joka-kysyy-miksi-olet-koyha
16.	https://www.vauva.fi/keskustelu/4847910/kerro-lapsiperhekoyhydestasi
17.	https://www.vauva.fi/keskustelu/5033793/jopa-15-vuotiaat-kertovat-kokevansa-stressia-koyhyiden-vuoksi
18.	https://www.vauva.fi/keskustelu/4559563/asioita-jotka-vain-oikeasti-koyha-tajuaa
19.	https://www.vauva.fi/keskustelu/4680827/saaliaksi-kay-pienituloisia-perheitä-kun-kesalomat-alkoivat